

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/76/2006

BILANS DWÓCH LAT CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ 2006

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

BILANS DWÓCH LAT CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ

- ❑ Do zwolenników obecności Polski w UE zalicza się obecnie 80% badanych, a tylko co dziewiąty (11%) jest jej przeciwnikiem. W ciągu dwóch lat, jakie mijają od przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, odsetek osób popierających członkostwo w tej organizacji wzrósł o 16 punktów, natomiast odsetek przeciwników integracji zmniejszył się aż o 18 punktów.
- ❑ Systematycznie przybywa osób pozytywnie oceniających bilans skutków członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Po dwóch latach integracji liczba respondentów przekonanych, że przynosi ona naszemu krajowi więcej zysków niż strat jest trzykrotnie większa (54%) niż liczba tych, którzy wyrażają przeciwną opinię (18%). Odsetek osób deklarujących, że członkostwo w Unii Europejskiej przynosi im osobiście więcej korzyści niż strat, jest ponad dwukrotnie większy niż odsetek doświadczających raczej jego negatywnych skutków (36% wobec 16%).
- ❑ Do pozytywnych efektów integracji Polacy najczęściej zaliczają: większe możliwości podejmowania pracy w krajach unijnych, otwarte granice, korzyści dla rolnictwa oraz napływ pieniędzy z funduszy unijnych. Co trzeci ankietowany (35%) nie potrafi wymienić żadnych niekorzystnych skutków integracji, a co piąty (20%) twierdzi, że nie ma żadnych negatywnych jej następstw. Pozostali mówią głównie o wzroście cen oraz niekorzystnych skutkach integracji dla rolników i przedsiębiorstw.
- ❑ Coraz bardziej widoczne stają się pozytywne ekonomiczne efekty członkostwa w Unii Europejskiej. Korzystny wpływ integracji na stan polskiej gospodarki zauważa obecnie ponad połowa Polaków (57%, o 10 punktów więcej niż przed rokiem). Odczuwalne już po roku od momentu rozszerzenia Unii polepszenie stanu polskiej gospodarki dopiero teraz zaczyna się przekładać - w odczuciu społecznym - na poprawę materialnych warunków życia Polaków. Więcej osób zauważa pozytywny (30%) niż negatywny (23%) wpływ integracji na poziom życia.

Zbliża się druga rocznica przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Jest to dobra okazja do tego, żeby podsumować dotychczasowe wyniki członkostwa w tej organizacji i sprawdzić, czy zmieniają się społeczne oceny skutków integracji.

POPARCIE DLA CZŁONKOSTWA POLSKI W UE

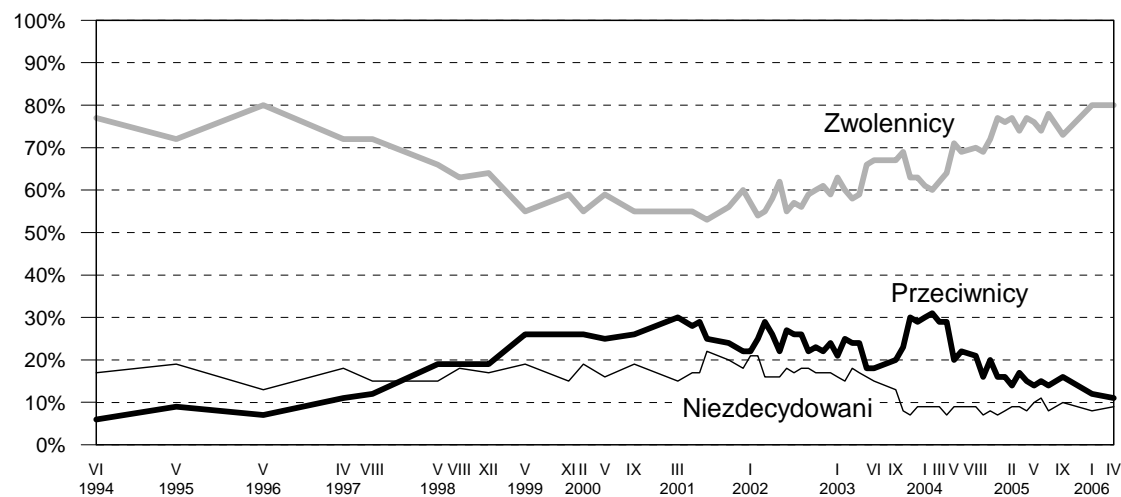
Utrzymuje się bardzo wysokie poparcie społeczne dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej¹. Do zwolenników obecności Polski w UE zalicza się obecnie 80% badanych, a tylko co dziewiąty (11%) jest jej przeciwnikiem. Oznacza to, że w ciągu ostatnich dwóch lat, czyli od kwietnia 2004 roku, odsetek osób popierających członkostwo Polski w tej organizacji wzrósł o 16 punktów, a odsetek mających przeciwną opinię zmniejszył się aż o 18 punktów.

Tabela 1

Stosunek do integracji wśród ogółu badanych	Wskazania respondentów według terminów badań																		
	2004											2005						2006	
	II	III	IV	V	VI	VIII	IX	X	XI	XII	II	III	IV	V	VI	VII	IX	I	IV
	w procentach																		
Zwolennicy	60	62	64	71	69	70	69	72	77	76	77	74	77	76	74	78	73	80	80
Przeciwnicy	31	29	29	20	22	21	21	20	16	16	14	17	15	14	15	14	16	12	11
Niezdecydowani	9	9	7	9	9	9	10	8	7	8	9	9	8	10	11	8	10	8	9

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (191) przeprowadzono w dniach 1-4 kwietnia 2006 roku na liczącej 1025 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. STOSUNEK DO INTEGRACJI WŚRÓD OGÓŁU BADANYCH

Zwolennicy integracji stanowią zdecydowaną większość we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych. Mimo że wejście Polski do Unii Europejskiej przyczyniło się do wzrostu poparcia dla członkostwa wśród rolników, nadal stosunkowo częściej niż w innych grupach można wśród nich spotkać jego przeciwników (27%).

Akceptacja integracji wyraźnie dominuje wśród zwolenników wszystkich ugrupowań politycznych cieszących się obecnie największym poparciem społecznym, także w tych, które przed wejściem do Unii były nastawione sceptycznie do tego projektu.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Stosunek do członkostwa Polski w Unii Europejskiej		
	zwolennicy	przeciwnicy	niezdeterminowani
w procentach			
SLD	95	2	3
PO	94	3	3
Samoobrona	79	19	2
PiS	78	11	11

OGÓLNE OCENY SKUTKÓW CZŁONKOSTWA W UE

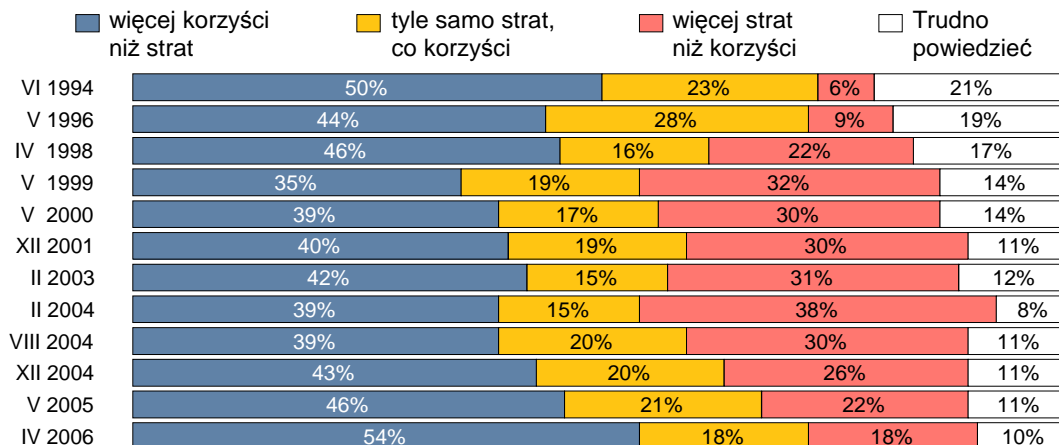
Od momentu rozszerzenia Unii Europejskiej systematycznie przybywa osób pozytywnie oceniających dotychczasowy bilans skutków integracji dla Polski. Po trzech miesiącach członkostwa Polski w Unii Europejskiej, czyli w sierpniu 2004 roku, przekonanie, że integracja przynosi naszemu krajowi więcej korzyści niż strat, wyrażało 39% badanych, pół roku po akcesji - 43%, rok po rozszerzeniu Unii - 46%, a obecnie - po upływie niemal dwóch lat od tego momentu - opinię taką podziela ponad połowa Polaków (54%). Jednocześnie maleje odsetek osób negatywnie oceniających efekty członkostwa. Trzy miesiące po rozszerzeniu UE raczej krytycznie wypowiadało się o skutkach integracji 30% badanych, obecnie niespełna co piąty (18%). Tym samym po dwóch latach obecności Polski w Unii Europejskiej liczba osób przekonanych, że integracja przynosi naszemu krajowi więcej korzyści niż strat jest trzykrotnie większa niż liczba tych, które wyrażają przeciwną opinię.

Doświadczenie osobistych korzyści z członkostwa w Unii Europejskiej jest zdecydowanie rzadsze niż przekonanie o pozytywnym bilansie integracji dla Polski. Niemniej jednak także w tym wymiarze poprawiają się oceny skutków akcesji. Trzy miesiące po rozszerzeniu Unii Europejskiej więcej osób deklarowało, że raczej straciło (31%) niż zyskało na wejściu Polski do Unii Europejskiej (24%). W kolejnych badaniach niewielką przewagę uzyskały osoby zadowolone z wpływu integracji na ich życie. Obecnie - po upływie niemal dwóch lat od akcesji - odsetek osób deklarujących, że członkostwo w Unii Europejskiej przynosi im więcej korzyści niż strat, jest ponad dwukrotnie większy (36%) niż odsetek doświadczających raczej jego negatywnych skutków (16%).

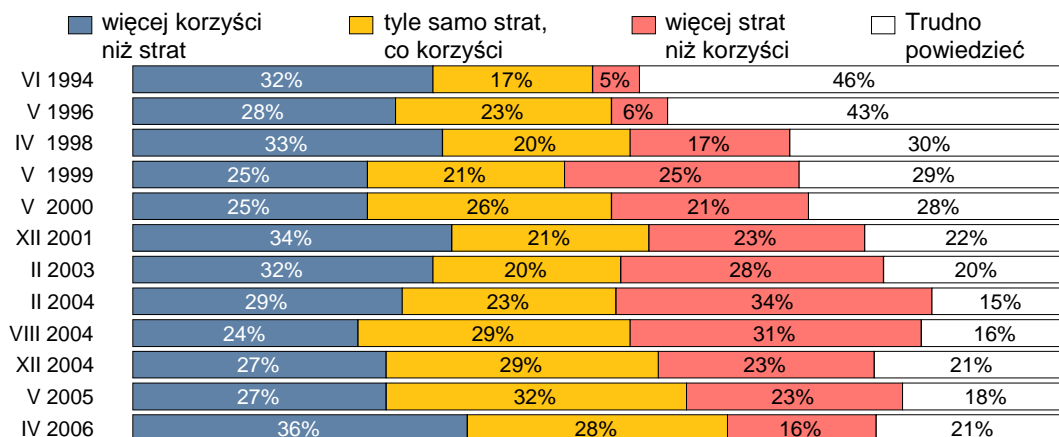
Mimo coraz lepszych ocen efektów integracji oraz coraz powszechniejszego doświadczania jej pozytywnych skutków w wymiarze osobistym niezmiennie pozostaje przekonanie, że na rozszerzeniu Unii Europejskiej więcej zyskują dawni członkowie Unii niż Polska.

RYS. 2

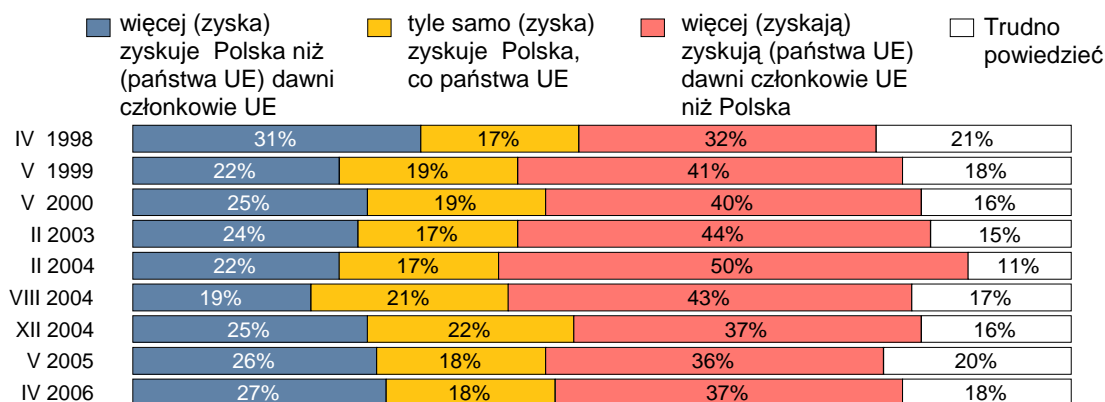
Integracja z Unią Europejską (przyniesie) przynosi Polsce:

Integracja z Unią Europejską (przyniesie) przynosi Panu(i) osobiście:

Na przystąpieniu do Unii Europejskiej:

Przekonanie o pozytywnym bilansie dwóch lat członkostwa Polski w Unii Europejskiej w wymiarze ogólnokrajowym oraz osobistym przeważa niemal we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych. Niemniej jednak opinie o dotychczasowych efektach integracji różnicuje pozycja w strukturze społecznej, a więc wykształcenie, dochody, wiek i miejsce zamieszkania. Generalnie stosunkowo najlepiej skutki integracji oceniają osoby dobrze wykształcone i sytuowane, mieszkańcy dużych miast oraz ludzie młodzi.

O tym, że członkostwo w Unii Europejskiej przynosi Polsce więcej korzyści niż strat, przekonani są najczęściej mieszkańcy dużych, ponadpółmilionowych miast (64%), osoby z wykształceniem wyższym (74%) oraz badani o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1200 zł (67%). W grupach społeczno-zawodowych są to przede wszystkim przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (68%), pracownicy umysłowi niższego szczebla (73%), właściciele firm (65%), ale także robotnicy wykwalifikowani (62%), a wśród niepracujących - uczniowie i studenci (64%).

Przedstawiciele wymienionych kategorii społecznych na ogół częściej niż przeciętnie dostrzegają również pozytywne skutki integracji dla siebie osobiście. Korzyści z akcesji doświadczają głównie mieszkańcy największych miast (47%), badani z wykształceniem wyższym (49%) i osoby o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1200 zł (48%). Poczucie, że integracja przynosi im osobiście więcej zysków niż strat, ma co druga osoba zaliczająca się do kadry kierowniczej i inteligencji (50%), ale także niemal co drugi robotnik wykwalifikowany (48%). Pozytywnych skutków integracji doświadczą osobiście co najmniej połowa ludzi młodych, do 24 roku życia (50%), badanych w wieku od 25 do 34 lat (51%) oraz uczniów i studentów (52%).

Osoby zadowolone z efektów integracji na ogół częściej skłonne są uważać, że to przede wszystkim Polska skorzystała na rozszerzeniu Wspólnoty, a nie dawni członkowie Unii Europejskiej. Przekonanie to przeważa wśród osób najlepiej wykształconych (45%) i sytuowanych (36%). Do głównych beneficjentów rozszerzenia UE zaliczają Polskę przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (42%) oraz robotnicy wykwalifikowani (37%). Tego zdania są często także ludzie młodzi - do 24 roku życia (38%), a szczególnie uczniowie i studenci (40%).

Istotne znaczenie dla oceny skutków integracji ma religijność badanych, której wskaźnikiem jest uczestnictwo w praktykach religijnych. Im rzadszy deklarowany udział w obrzędach religijnych, tym lepszy postrzegany bilans dotychczasowych efektów

członkostwa w Unii Europejskiej dla Polski i dla respondenta osobiście oraz tym częstsze przekonanie, że na rozszerzeniu więcej zyskała Polska niż państwa Piętnastki.

Oceny skutków integracji mają także wymiar polityczny. W elektoratach wszystkich czterech partii politycznych cieszących się obecnie największym poparciem społecznym przeważa przekonanie o pozytywnym bilansie dwóch lat członkostwa w UE dla Polski i dla nich osobiście. Przeświadczenie o korzystnych efektach obecności Polski w strukturach unijnych częściej wyrażają zwolennicy PO i - szczególnie - SLD niż sympatycy PiS czy Samoobrony. Ponadto o ile potencjalni wyborcy PO i SLD skłonni są raczej sądzić, że Polska w większym stopniu niż państwa „starej Unii” korzysta z rozszerzenia UE, o tyle zwolennicy PiS i Samoobrony jako jego głównych beneficjentów wskazują państwa Piętnastki.

Tabela 3

Potencjalne elektoraty	Wejście Polski do UE przynosi Polsce więcej korzyści niż strat	Opinie niejednoznaczne	Wejście Polski do UE przynosi Polsce więcej strat niż korzyści	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD	84	5	7	4
PO	68	13	14	5
PiS	55	17	19	9
Samoobrona	54	16	19	11

Tabela 4

Potencjalne elektoraty	Wejście Polski do UE mnie osobiście przynosi więcej korzyści niż strat	Opinie niejednoznaczne	Wejście Polski do UE mnie osobiście przynosi więcej strat niż korzyści	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD	54	27	2	17
PO	52	20	13	15
Samoobrona	38	24	22	15
PiS	36	30	15	19

Tabela 5

Potencjalne elektoraty	Na przystąpieniu Polski do UE więcej zyskuje Polska niż dawni członkowie Unii	Opinie niejednoznaczne	Na przystąpieniu Polski do UE więcej zyskują dawni członkowie Unii niż Polska	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD	42	23	16	19
PO	36	21	30	13
Samoobrona	29	9	51	11
PiS	25	16	41	18

Opinie o skutkach przystąpienia Polski do Unii Europejskiej łączą się ze stosunkiem do integracji. Zwolennicy członkostwa naszego kraju w UE oceniają je lepiej niż przeciwnicy, przy czym po raz kolejny potwierdza się prawidłowość, zgodnie z którą poparcie dla integracji silniej wiąże się z pozytywną oceną jej dotychczasowych efektów w skali całego kraju (V Cramera = 0,44) niż w wymiarze osobistym (V Cramera = 0,30). Oznacza to, że - mimo coraz częstszego doświadczania korzyści z integracji - Polacy popierając członkostwo w UE nadal w większym stopniu kierują się przekonaniem, że jest ono korzystne dla kraju, niż poczuciem, iż sami zyskują na akcesji.

Tabela 6

Stosunek do członkostwa Polski w Unii Europejskiej	Wejście Polski do UE przynosi Polsce więcej korzyści niż strat	Opinie niejednoznaczne	Wejście Polski do UE przynosi Polsce więcej strat niż korzyści	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Zwolennicy	63	19	12	6
Przeciwnicy	17	13	62	8
Niezdecydowani	15	15	18	52

Tabela 7

Stosunek do członkostwa Polski w Unii Europejskiej	Wejście Polski do UE mnie osobiście przynosi więcej korzyści niż strat	Opinie niejednoznaczne	Wejście Polski do UE mnie osobiście przynosi więcej strat niż korzyści	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Zwolennicy	42	29	12	17
Przeciwnicy	13	21	47	19
Niezdecydowani	10	24	12	54

POSTRZEGANE POZYTYWNE I NEGATYWNE SKUTKI INTEGRACJI

Rok po rozszerzeniu Unii Europejskiej nasi respondenci mieli za zadanie wymieni ć korzystne i niekorzystne - ich zdaniem - skutki przystąpienia Polski do Wspólnoty. Obecnie - w drugą rocznicę rozszerzenia Unii Europejskiej - powtórzyliśmy pytanie o najważniejsze pozytywne i negatywne efekty akcesji. Ankietowani nie korzystali z gotowych odpowiedzi, ale formułowali je samodzielnie.

		CBOS	
Najczęściej wymieniane korzyści związane z wejściem Polski do UE		V 2005	IV 2006
Praca za granicą - podejmowanie przez Polaków pracy w krajach UE		24%	39%
Otwarte granice, Europa bez granic		27%	24%
Korzyści dla rolników i rolnictwa		26%	19%
Korzyści finansowe, napływ pieniędzy z funduszy unijnych		4%	7%
Inwestycje drogowe, poprawa stanu dróg		4%	5%
Korzyści dla handlu wynikające ze zniesienia ceł		4%	4%
Edukacja, kształcenie za granicą		4%	4%
Dotacje dla gmin, rozwój inwestycji komunalnych, budowa kanalizacji, oczyszczalnie ścieków		1%	3%
Korzyści dla całej gospodarki, poprawa stanu gospodarki		2%	3%
Korzyści dla przedsiębiorstw i przedsiębiorców		3%	3%
Nowe miejsca pracy w Polsce		1%	3%
Lepsze perspektywy dla ludzi młodych		3%	2%
Poprawa pozycji Polski w UE, poprawa wizerunku Polski i Polaków		2%	2%
Poprawa stosunków międzynarodowych i bezpieczeństwa międzynarodowego		1%	2%
Otwarty rynek, wolny rynek - ogólnie		2%	1%
Nie ma żadnych korzyści		17%	10%
Trudno powiedzieć		14%	16%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wymieniać różne korzyści

Kolejny rok członkostwa Polski w Unii Europejskiej nie zmienił zasadniczo postrzeganych skutków integracji, jednak niektóre z nich są z perspektywy dwóch lat słabiej, a inne lepiej widoczne. Zdecydowanie najczęściej obecnie wymienianym **pozytywnym efektem** obecności Polski w Unii Europejskiej jest podejmowania przez Polaków pracy za granicą - przed rokiem na większe możliwości w tym zakresie zwracała uwagę prawie co czwarta osoba (24%), obecnie zaś niemal dwie piąte (39%). Podobnie jak przed rokiem duża część ankietowanych (24%) podkreśla korzyści wynikające z otwarcia granic i swobody przepływu osób na terenie UE, co ułatwia poruszanie się i podróżowanie na tym obszarze. Wśród głównych pozytywnych skutków członkostwa w UE nadal wymieniane są korzyści dla

rolników i rolnictwa w Polsce, w tym przede wszystkim objęcie rolników unijnym systemem dopłat bezpośrednich. Dostrzega je jednak mniej osób niż rok temu (spadek o 7 punktów procentowych). Istotnym i z biegiem czasu coraz bardziej widocznym efektem przystąpienia do Unii Europejskiej jest napływ pieniędzy z funduszy unijnych (wymieniło go ogólnie 7% badanych), które służą m.in. rozwojowi regionalnemu, zasilaniu inwestycji komunalnych, np. budowie kanalizacji, oczyszczalni ścieków. Jako przykład inwestycji współfinansowanych ze środków unijnych najczęściej podawano budowę i remonty dróg, w tym także budowę autostrad. Dość często wymieniano różnego rodzaju ekonomiczne korzyści z członkostwa w UE - mówiono o poprawie stanu gospodarki, polepszeniu sytuacji przedsiębiorstw, (wynikającej z jednej strony z udziału w europejskim rynku gospodarczym, a z drugiej strony - z możliwości korzystania z funduszy unijnych, w tym m.in. z dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej), zniesieniu ceł i wynikających stąd korzyściach dla handlu oraz - co jest coraz bardziej zauważalne - zmniejszeniu się bezrobocia w Polsce. Wśród innych postrzeganych korzyści wymieniano również łatwiejszy dostęp do edukacji i kształcenia za granicą oraz ogólnie lepsze perspektywy dla ludzi młodych. Niekiedy zwracano też uwagę na zwiększenie bezpieczeństwa międzynarodowego, polepszenie pozycji Polski w Europie i na świecie oraz poprawę wizerunku naszego kraju.

Przed rokiem prawie co szósty dorosły Polak (17%) był zdania, że Polska nie odniosła żadnych korzyści z przystąpienia do Unii Europejskiej. Obecnie takich opinii jest wyraźnie mniej (10%).

O ile Polacy w większości nie mają problemów ze wskazaniem korzyści z członkostwa Polski w Unii Europejskiej, przeciwnie - potrafią je bardzo jednoznacznie określić, o tyle trudniej im wymienić **negatywne efekty integracji**. Badani najczęściej nie umieją podać żadnych niekorzystnych skutków integracji (35%) lub twierdzą, że nie ma negatywnych jej następstw (20%). Przed rokiem zdecydowanie najczęściej podawanym negatywnym skutkiem przystąpienia do Unii Europejskiej był wzrost cen. Obecnie - choć nadal jest to jeden z częściej odczuwanych negatywnych efektów integracji - wymienia go znacznie mniej osób (spadek z 29% do 7%). Do tej samej kategorii należy zaliczyć nadal pojawiające się, choć już rzadziej niż przed rokiem, wypowiedzi o braku podwyżek zarobków lub rent i emerytur oraz ogólnie o pogorszeniu się warunków życia i wzroście kosztów utrzymania. Chociaż rolnicy w dalszym ciągu postrzegani są jako jedni z głównych beneficjentów integracji, jednocześnie utrzymują się opinie, że ta grupa zawodowa straciła na przystąpieniu Polski do UE. Wśród niekorzystnych skutków integracji dla rolników

wymieniane są m.in.: spadek cen skupu produktów rolnych, wzrost cen środków do produkcji rolnej, ograniczenia produkcji mleka, zbyt wysokie wymagania dotyczące produkcji rolnej, groźba upadku małych gospodarstw. Mimo iż niekwestionowaną zaletą członkostwa w Unii są dopłaty bezpośrednie, pojawiły się głosy, że są one zbyt niskie, procedury ich przyznawania są skomplikowane, a oczekiwanie na nie zbyt długie. W opinii części osób, przystąpienie do UE ma także niekorzystne skutki dla polskich przedsiębiorstw, które poddane zostały większej presji konkurencji ze strony firm zachodnich. Kolejnym postrzeganym mankamentem, związanym z integracją, jest konieczność dostosowania się do norm unijnych w różnych dziedzinach życia.

		CBOS	
Najczęściej wymieniane niekorzystne skutki przystąpienia Polski do UE	V 2005	IV 2006	
Wzrost cen, wzrost cen żywności	29%	7%	
Straty dla rolników, np. niskie ceny skupu produktów rolnych, wzrost cen środków do produkcji rolnej, zbyt niskie dopłaty bezpośrednie, wysokie wymogi dotyczące produkcji rolnej	5%	6%	
Konkurencja ze strony firm zachodnich, utrudnienia dla firm	5%	6%	
Dostosowanie się do norm i wymogów UE	6%	5%	
Opuszczanie Polski przez fachowców, ludzi wykształconych, lekarzy, pielęgniarki, młodzież itd.	2%	3%	
Brak poprawy na rynku pracy	5%	3%	
Wzrost biurokracji, dodatkowa administracja i związane z nią koszty	3%	3%	
Niekorzystne skutki polityczne: nierówne traktowanie wszystkich członków Unii, dominacja wielkich państw	3%	3%	
Niekorzystne skutki dla obyczajowości, moralności, religii, wzrost przestępczości	1%	3%	
Brak podwyżek zarobków, rent i emerytur, spadek dochodów	5%	2%	
Wysokie koszty członkostwa, wysokie wpłaty do budżetu UE	2%	2%	
Niekorzystne skutki gospodarcze - ogólnie	1%	2%	
Niewykorzystanie funduszy unijnych, trudności w dostępie do pieniędzy unijnych	0%	2%	
Wzrost kosztów utrzymania	2%	1%	
Gorsze traktowanie Polaków niż obywateli „starej Unii”	2%	1%	
Pogorszenie warunków życia - ogólnie	2%	0%	
Wzrost podatków	2%	0%	
Nie widzę żadnych negatywnych skutków członkostwa	13%	20%	
Trudno powiedzieć	28%	35%	

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wymieniać różne niekorzystne skutki

Mimo iż większa możliwość podejmowania pracy za granicą jest w świadomości społecznej główną korzyścią, jaką Polska odniosła z członkostwa w Unii Europejskiej, niepokój części osób budzi drenaż mózgów - opuszczanie Polski przez fachowców, ludzi wykształconych i młodzież. Towarzyszy temu niekiedy rozczarowanie brakiem oczekiwanej poprawy na rynku pracy. Część osób zwracała uwagę na słabą pozycję Polski w UE i dominację dużych państw unijnych oraz gorsze traktowanie Polaków niż obywateli „starej Unii”. Nieco wyraźniej niż przed rokiem zaznaczały się opinie o niekorzystnych skutkach integracji dla moralności, obyczajowości, kultury, religii (wyrażających się np. w promowaniu homoseksualizmu). Wśród negatywnych następstw przystąpienia do UE wymieniano ponadto wzrost biurokracji i związane z tym koszty, trudności w dostępie do funduszy unijnych, wysokie wpłaty do unijnego budżetu oraz ogólnie negatywne skutki gospodarcze.

OCENA SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH SKUTKÓW AKCESJI

Już pierwszy rok obecności w Unii Europejskiej oceniano jako korzystny dla polskiej gospodarki. Po dwóch latach od momentu rozszerzenia Unii pozytywne ekonomiczne efekty członkostwa w Unii Europejskiej stały się jeszcze bardziej widoczne. Korzystny wpływ integracji na stan polskiej gospodarki zauważa obecnie ponad połowa Polaków (57%, o 10 punktów więcej niż przed rokiem).

Przekonanie o pozytywnym wpływie członkostwa w UE na stan polskiej gospodarki umocniło się niemal we wszystkich grupach społeczno-demograficznych, szczególnie wśród osób najślabiej wykształconych i najgorzej sytuowanych, które przed rokiem wyraźnie rzadziej niż obecnie zauważały poprawę w tej dziedzinie. Nadal jednak gospodarcze korzyści z integracji najczęściej dostrzegają osoby z wyższym wykształceniem (77%), badani o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1200 zł (75%), ludzie młodzi, do 24 roku życia (70%) oraz mieszkańcy dużych, ponadpółmilionowych miast (68%). W grupach społeczno-zawodowych są to: kadra kierownicza i inteligencja (75%), pracownicy umysłowi niższego szczebla (68%) oraz właściciele firm (68%). Wśród niepracujących zawodowo o korzystnym wpływie integracji na stan polskiej gospodarki najczęściej przekonane są gospodynie domowe (70%).

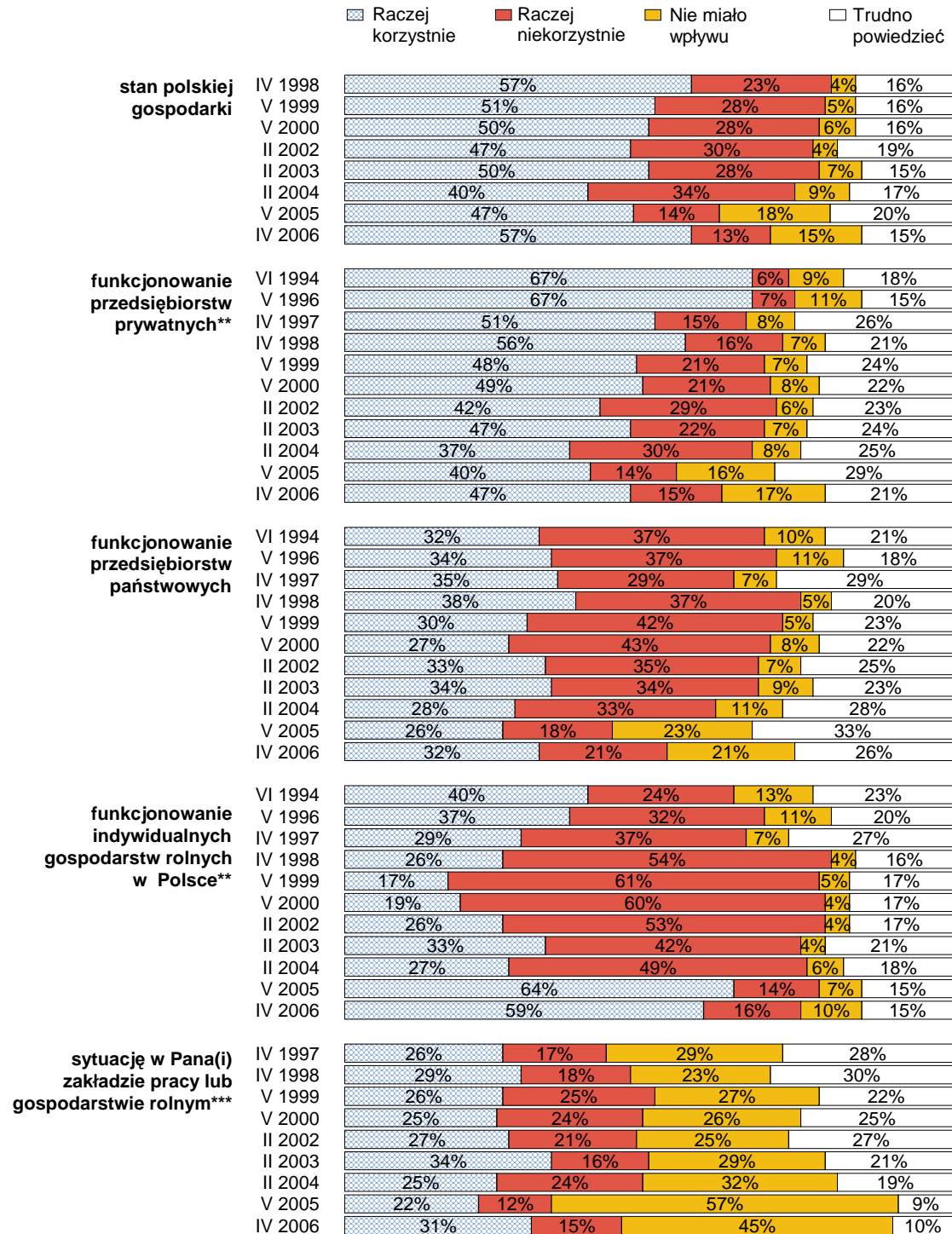
Grupą, w której opinie o ekonomicznych skutkach integracji ewoluowały raczej w odwrotnym kierunku niż w całej populacji, są rolnicy. Przed rokiem pozytywne gospodarcze efekty integracji zauważało 44% z nich, a negatywne - 17%. Obecnie nadal przeważają rolnicy dostrzegający gospodarcze korzyści z członkostwa w Unii (41%), jednak wyraźnie przybyło osób niezadowolonych z jego efektów w tej dziedzinie (do 29%).

Ocena gospodarczych skutków członkostwa Polski w Unii Europejskiej jest zróżnicowana w zależności od typu własności i sektora gospodarki. Dziedziną, która w ocenie społecznej najwięcej skorzystała na integracji, pozostaje rolnictwo. Przekonanie, że to przede wszystkim rolnictwo i rolnicy doświadczają pozytywnych efektów członkostwa w UE, jest jednak mniej powszechne niż rok temu - wyraża je 59% badanych, podczas gdy przed rokiem - 64%. Sami rolnicy są w tej kwestii podzieleni w opiniach: 39% z nich sądzi, że integracja wpłynęła korzystnie na funkcjonowanie gospodarstw rolnych w Polsce, a 38% jest przeciwnego zdania.

Coraz więcej osób dostrzega pozytywny wpływ integracji na funkcjonowanie przedsiębiorstw, zarówno prywatnych, jak i państwowych. Nie zmienia to jednak faktu, że w ocenie społecznej na członkostwie w Unii Europejskiej zyskują głównie firmy prywatne (47%), w mniejszym zaś stopniu - państwowe (32%).

Poprawa perspektyw rozwoju polskich gospodarstw rolnych i przedsiębiorstw staje się coraz bardziej zauważalna w miejscu pracy respondentów. Niemal połowa osób aktywnych zawodowo (45%) nie dostrzega wprawdzie wpływu integracji na funkcjonowanie swoich zakładów pracy, jednak ci, którzy widzą takie oddziaływanie, na ogół przyznają, że jest ono korzystne (31%). Przed rokiem najlepiej skutki integracji dla sytuacji w swoim miejscu pracy oceniali rolnicy i osoby pracujące w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Obecnie są oni grupą najczęściej wyrażającą niezadowolenie z efektów członkostwa - tylko co piąty rolnik (20%, przed rokiem 38%) przyznaje, że przystąpienie do Unii Europejskiej wpłynęło korzystnie na sytuację w jego gospodarstwie, a dwukrotnie więcej (42%) zauważa pogorszenie. Poprawiły się natomiast opinie osób zatrudnionych w innych sektorach - co trzeci pracujący poza rolnictwem (w sektorze prywatnym, publicznym lub mieszanym) - uważa, że integracja przyniosła korzyści jego zakładowi pracy. Jeszcze bardziej zadowoleni są właściciele firm - prawie dwie piąte przedsiębiorców (38%) zauważa pozytywny wpływ członkostwa w Unii na sytuację w ich firmach.

RYŚ. 3. CZY, PANA(I) ZDANIEM, PRZYSTĄPIENIE POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ WPLYNĘŁO RACZEJ KORZYSTNIE, RACZEJ NIEKORZYSTNIE CZY TEŻ NIE MIAŁO WPLYWU NA*:

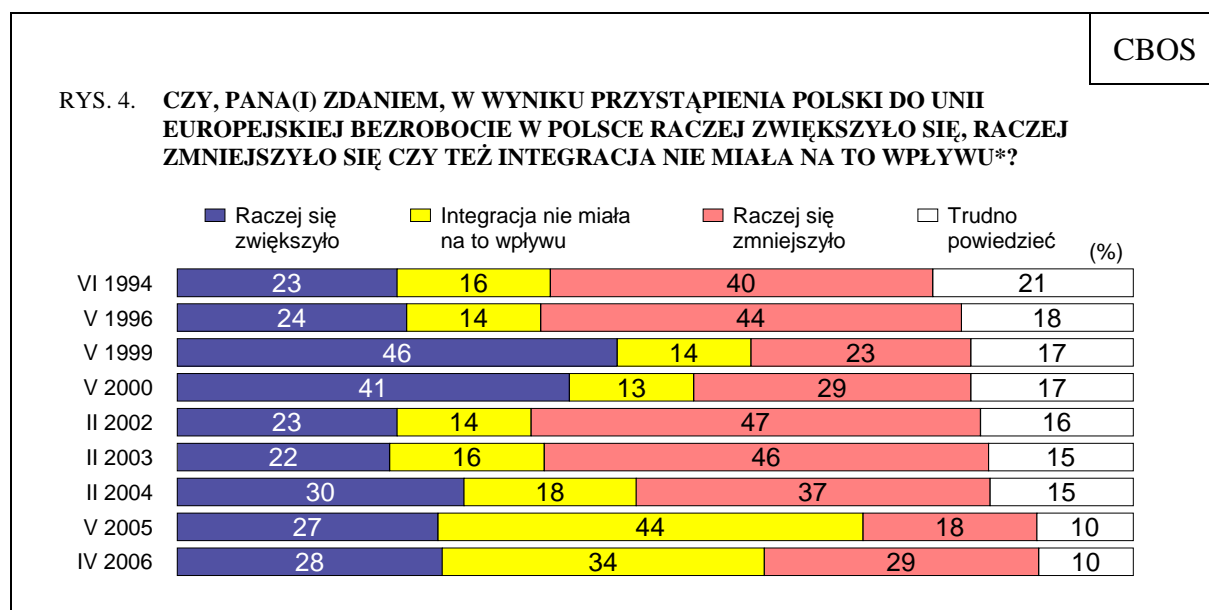
* Do II 2004 roku stosowaliśmy w pytaniu czas przyszły

** W latach 1994-1996 pytanie dotyczące tych sfer życia brzmiało: „Połączenie, integracja Polski z Unią Europejską może mieć wpływ na różne dziedziny życia w Polsce. Czy, Pana(i) zdaniem, przyczyni się ono raczej do rozwoju czy też raczej do upadku: państwowych przedsiębiorstw i zakładów, prywatnych przedsiębiorstw i zakładów, indywidualnych gospodarstw rolnych?”

*** Dotyczy osób aktywnych zawodowo

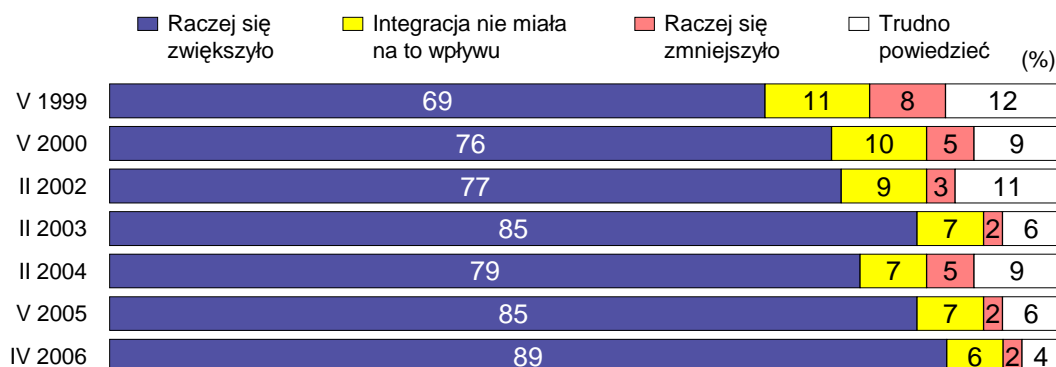
Przed akcesją jednym z najistotniejszych motywów społecznego poparcia integracji były nadzieje na zmniejszenie bezrobocia w Polsce. Wiązały się one z oczekiwaniem przyspieszenia rozwoju gospodarczego Polski, a częściowo także z przewidywanym łatwiejszym dostępem do unijnego rynku pracy. Choć korzystny wpływ integracji na gospodarkę był odczuwalny już rok po rozszerzeniu Unii, Polacy zaś powszechnie konstatowali częstsze podejmowanie pracy za granicą, nie zauważali jednak pozytywnych zmian na krajowym rynku pracy. Co więcej, skłonni byli mówić raczej o wzroście niż o spadku stopy bezrobocia. Obecnie przybywa osób dostrzegających poprawę także w tej dziedzinie. Niemal takie same są grupy osób sądzących, że w wyniku przystąpienia do UE bezrobocie w Polsce się zwiększyło (28%), i mających przeciwną opinię (29%). Nadal najczęstsze jest jednak przekonanie, że integracja nie ma wpływu na poziom bezrobocia w Polsce (34%).

* Do II 2004 roku stosowaliśmy w pytaniu czas przyszły

CBOS

RYS. 5. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W WYNIKU PRZYSTĄPIENIA POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ PODEJMOWANIE PRZEZ POLAKÓW PRACY ZA GRANICĄ RACZEJ ZWIĘKSYŁO SIĘ, RACZEJ ZMNIĘJSZYŁO SIĘ CZY TEŻ INTEGRACJA NIE MIAŁA NA TO WPLYWU*?

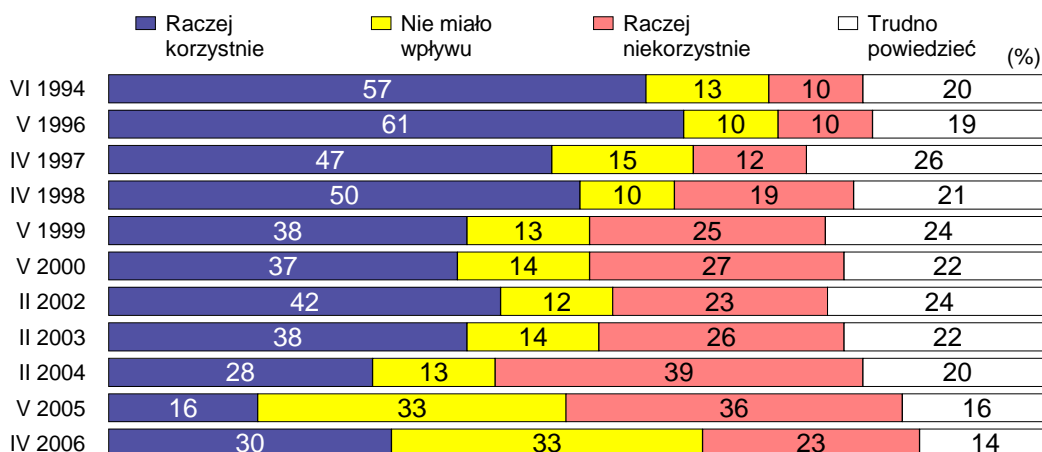

* Do II 2004 roku stosowaliśmy w pytaniu czas przyszły

Widoczne już po roku od momentu rozszerzenia Unii polepszenie stanu polskiej gospodarki dopiero teraz - w odczuciu społecznym - zaczyna przekładać się na poprawę materialnych warunków życia Polaków. O ile przed rokiem wyraźnie przeważały opinie, że integracja niekorzystnie wpływa na sytuację materialną Polaków (co było związane z powszechnie odczuwanym wzrostem cen po wejściu do UE), o tyle obecnie opinie na ten temat się odwróciły. Więcej osób zauważa pozytywny (30%) niż negatywny (23%) wpływ integracji na poziom życia.

CBOS

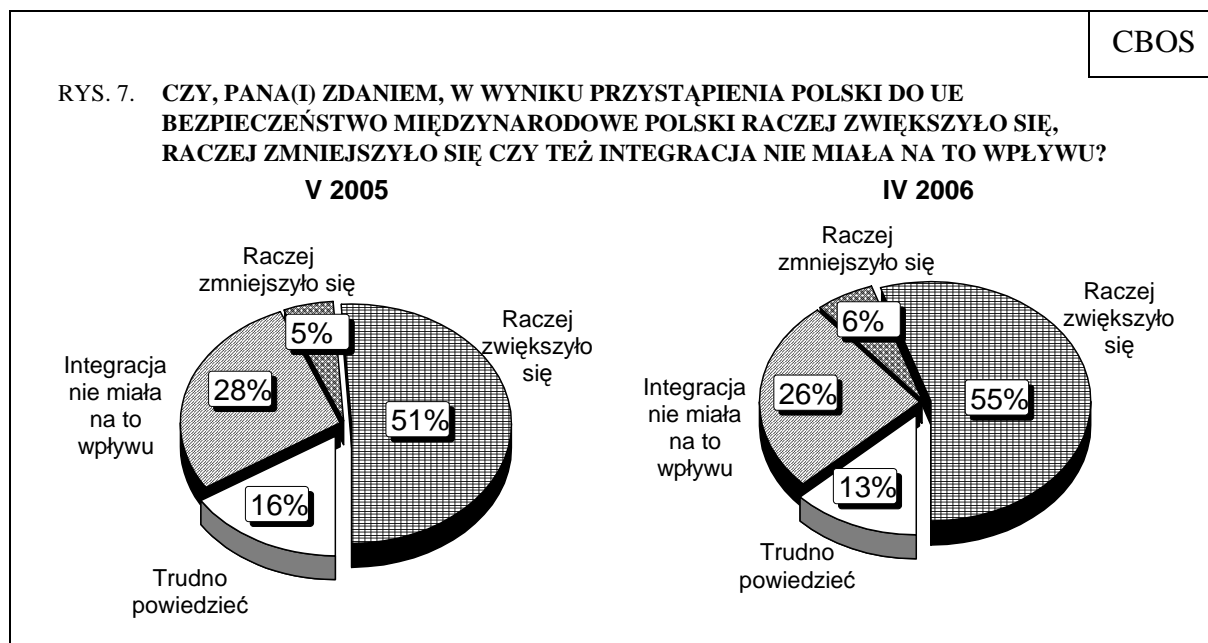
RYS. 6. CZY, PANA(I) ZDANIEM, PRZYSTĄPIENIE POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ WPLYNĘŁO RACZEJ KORZYSTNIE, RACZEJ NIEKORZYSTNIE CZY TEŻ NIE MIAŁO WPLYWU NA MATERIALNE WARUNKI ŻYCIA POLAKÓW*?

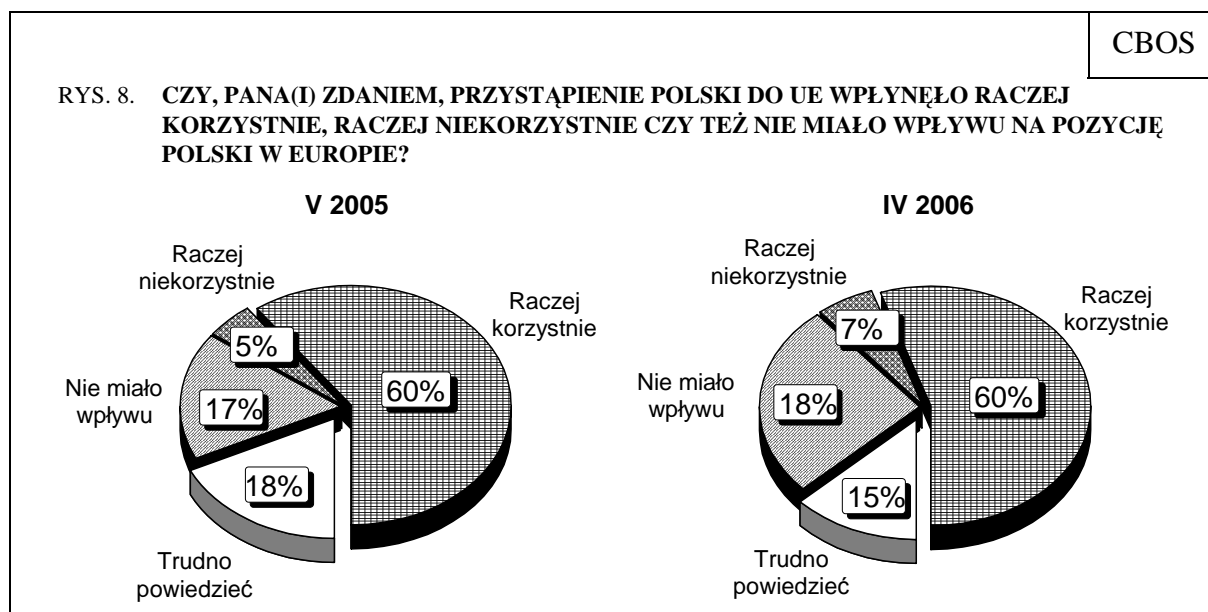
* Do II 2004 roku stosowaliśmy w pytaniu czas przyszły

OCENA SKUTKÓW AKCESJI DLA SYTUACJI POLSKI W ŚWIECIE

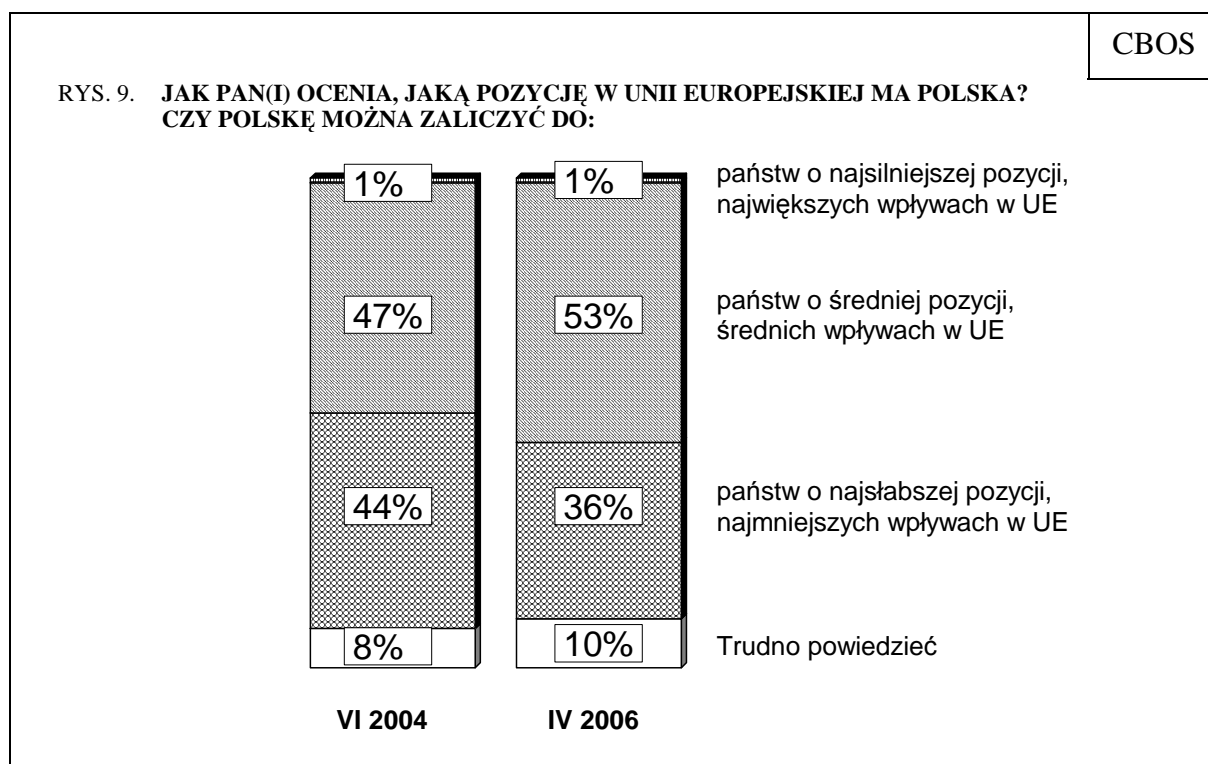
Polacy dostrzegają pozytywne skutki akcesji dla sytuacji Polski na arenie międzynarodowej. W ostatnim roku umocniło się przekonanie, że Polska jest bezpieczniejsza w Unii niż poza nią. Zwiększenie bezpieczeństwa Polski w świecie dostrzega obecnie ponad połowa badanych (55%).

Tak jak przed rokiem większość badanych (60%) uważa, że członkostwo w Unii Europejskiej wzmocniło pozycję naszego kraju w Europie.

Kiedy tuż po rozszerzeniu Unii Europejskiej, w czerwcu 2004 roku, pytaliśmy badanych o znaczenie Polski we Wspólnocie, tylko nieznacznie więcej osób zaliczało ją do państw o średniej pozycji i wpływach niż do państw najmniej znaczących. Obecnie, niemal dwa lata po przystąpieniu do Unii Europejskiej, ankietowani zdecydowanie bardziej jednoznacznie lokują Polskę wśród krajów o średniej pozycji (53%).

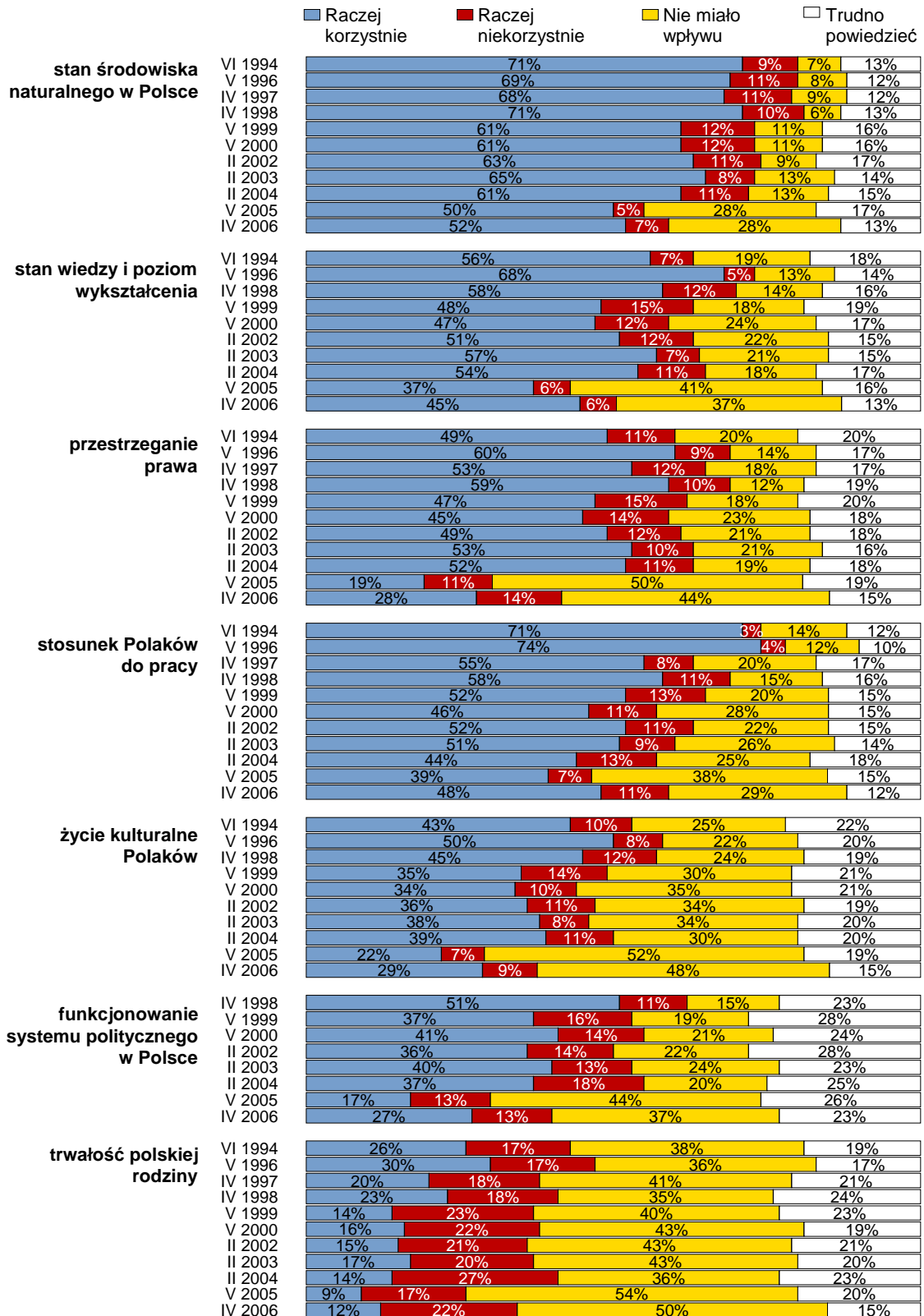

OCENA CYWILIZACYJNO-KULTUROWYCH SKUTKÓW AKCESJI

Cywilizacyjno-kulturowy wpływ na Polskę członkostwa w Unii Europejskiej jest jak na razie słabiej widoczny niż jego społeczno-ekonomiczne rezultaty. Jednak coraz więcej osób dostrzega oddziaływanie integracji także w tej sferze.

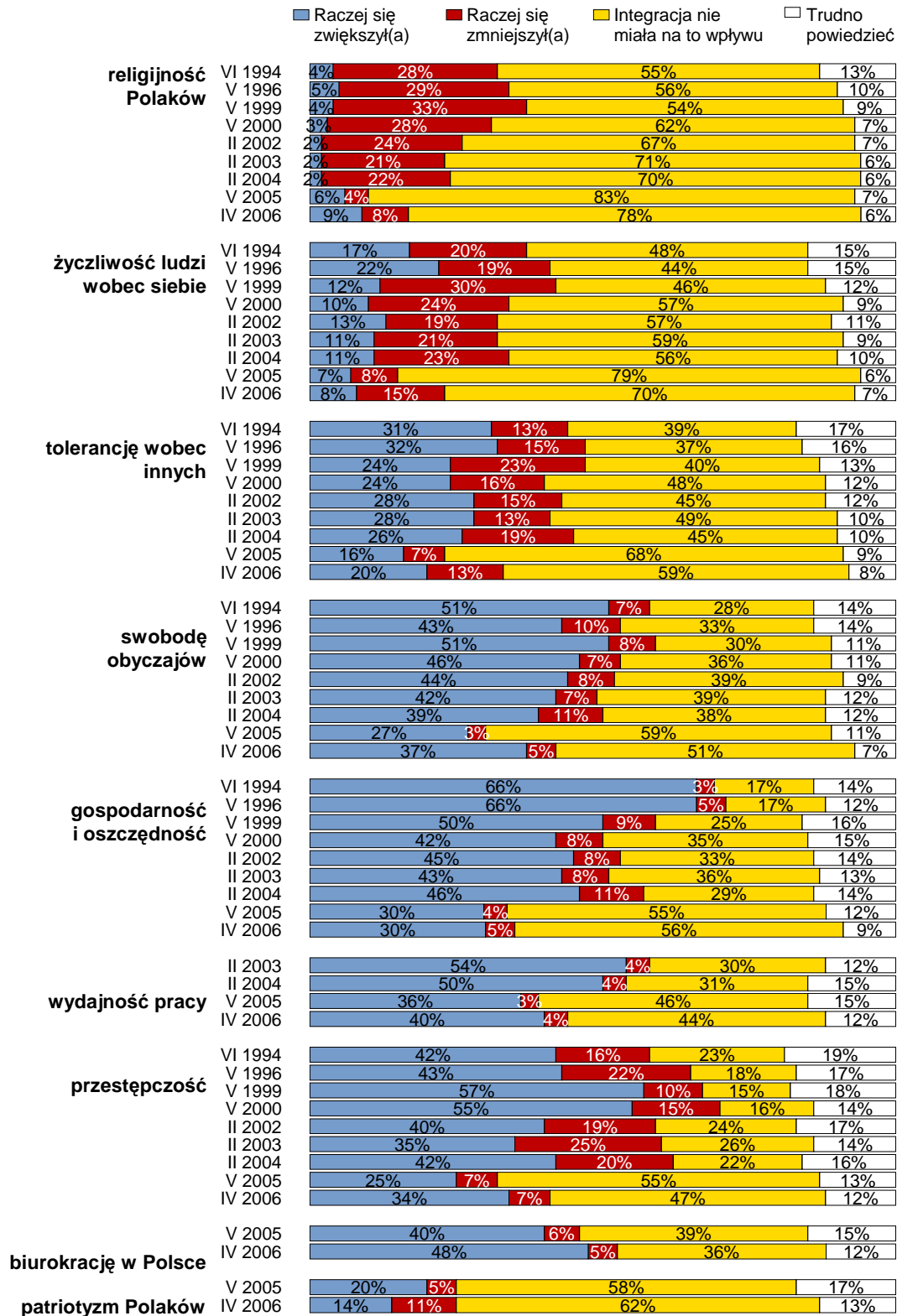
Podobnie jak przed rokiem najczęściej osób (52%) wskazuje pozytywne skutki akcesji dla stanu środowiska naturalnego w Polsce. Już niemal połowa Polaków uważa, że członkostwo w UE przyczynia się do podniesienia stanu wiedzy i poziomu wykształcenia (45%) oraz poprawy stosunku do pracy (48%). Dwie piąte badanych (40%) zauważa wzrost wydajności pracy po wejściu do tej organizacji.

RYŚ. 10. CZY, PANA(I) ZDANIEM, PRZYSTĄPIENIE POLSKI DO UE WPLYNĘŁO RACZEJ KORZYSTNIE, RACZEJ NIEKORZYSTNIE CZY TEŻ NIE MIAŁO WPLYWU NA*:

* Do II 2004 roku stosowaliśmy w pytaniu czas przyszły

RYŚ. 11. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W WYNIKU PRZYSTĄPIENIA POLSKI DO UE RACZEJ ZWIĘKSZYŁA(YŁ) SIĘ, RACZEJ ZMNIĘJSZYŁA(YŁ) SIĘ CZY TEŻ INTEGRACJA NIE MIAŁA WPŁYWU NA*:

* Do II 2004 roku stosowaliśmy w pytaniu czas przyszły

Zwiększyły się też grupy osób dostrzegających pozytywny wpływ przynależności do UE na funkcjonowanie systemu politycznego w Polsce (27%), przestrzeganie prawa w naszym kraju (28%) oraz życie kulturalne Polaków (29%).

Utrzymuje się opinia, że członkostwo w UE nie doprowadziło do znaczących zmian w dziedzinach konstytutywnych dla polskiej tożsamości narodowej: religijności i patriotyzmie Polaków. Choć połowa badanych nie widzi też zagrożeń dla trwałości polskiej rodziny, opinie w tej kwestii są bardziej zróżnicowane niż przed rokiem. Osoby, które dostrzegają zmiany w tej dziedzinie, z reguły mówią o zmniejszeniu się trwałości polskiej rodziny (22%).

Polacy częściej niż przed rokiem zauważają wpływ integracji na stosunki międzyludzkie - życzliwość ludzi wobec siebie i tolerancję dla innych. Przybyło osób przekonanych, że Polacy są obecnie mniej przyjaźnie nastawieni do siebie niż przed wejściem do Unii Europejskiej, choć nadal opinie takie są raczej rzadkie (15%). Różnicują się opinie o tym, czy jesteśmy mniej czy bardziej tolerancyjni - nadal jednak więcej osób zauważa zwiększenie się (20%) niż zmniejszenie tolerancji wobec innych (13%). Mimo tych zmian w dalszym ciągu wyraźnie dominuje przekonanie, że przystąpienie do Wspólnoty nie wpłynęło na sferę stosunków międzyludzkich - stopień wzajemnej życzliwości i tolerancji dla innych.

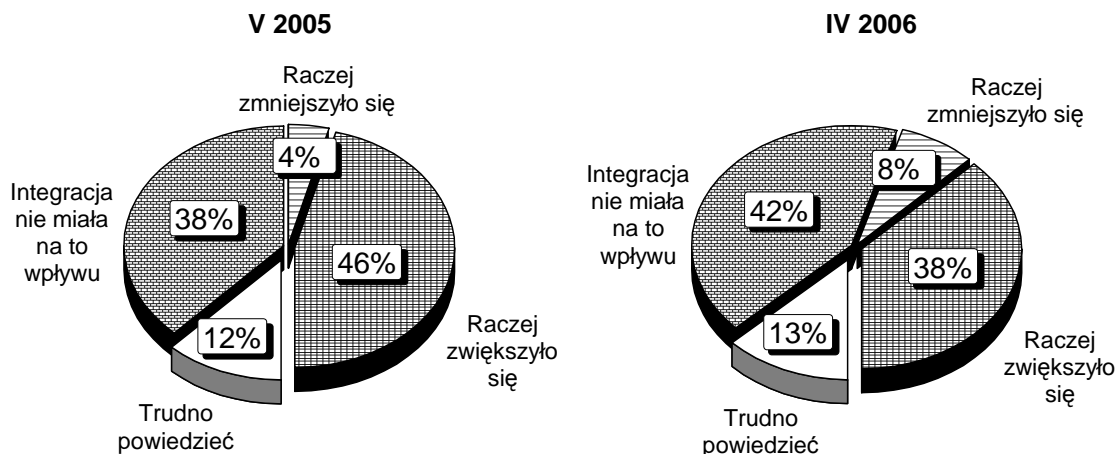
Coraz więcej osób zauważa też wzrost swobody obyczajów po wejściu do Unii Europejskiej (37%).

Przybywa także ankietowanych kojarzących członkostwo we Wspólnocie z takimi negatywnie ocenianymi zjawiskami jak wzrost biurokracji (48%) oraz zwiększenie się przestępczości (34%).

POCZUCIE WŁASNEJ WARTOŚCI POLAKÓW PO PRZYSTĄPIENIU DO UE

Rok po wejściu Polski do Unii Europejskiej, kiedy okazało się, że nie sprawdziły się czarne scenariusze kreślone niekiedy przed rozszerzeniem tej organizacji - przeciwnie, Polska dobrze sobie radzi w nowej roli, odnosząc korzyści z obecności we Wspólnocie - niemal połowa badanych zauważała, że integracja przyczyniła się do poprawy samooceny Polaków. Obecnie przekonanie to jest już rzadsze, nadal jednak znaczna grupa ankietowanych (38%) uważa, że członkostwo w Unii wpłynęło na zwiększenie poczucia własnej wartości Polaków.

RYS. 12. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W WYNIKU PRZYSTĄPIENIA POLSKI DO UE POCZUCIE WŁASNEJ WARTOŚCI POLAKÓW RACZEJ ZWIĘKSZYŁO SIĘ, RACZEJ ZMNIJSZYŁO SIĘ CZY TEŻ INTEGRACJA NIE MIAŁA NA TO WPLYWU?

OCENA SKUTKÓW INTEGRACJI A POPARCIE DLA CZŁONKOSTWA W UE

Poszczególne skutki członkostwa Polski w Unii Europejskiej w zróżnicowanym stopniu wpływają na utrzymywanie się społecznego poparcia dla integracji. Jak wynika z analizy korelacji między stosunkiem do członkostwa w UE a oceną jego efektów, akceptacja integracji nadal wiąże się przede wszystkim z przekonaniem, że jest ona korzystna dla polskiej gospodarki. W wyraźny sposób łączy się ona z także przeświadczeniem, że na obecności Polski w Unii zyskują indywidualne gospodarstwa rolne oraz przedsiębiorstwa prywatne, a w nieco mniejszym stopniu związana jest z opinią, że przynosi ona korzyści zakładom państwowym i przyczynia się do poprawy materialnego poziomu życia Polaków.

Stosunek do integracji bardzo wyraźnie i silniej niż przed rokiem łączy się z przekonaniem, że członkostwo w Unii Europejskiej przyczyniło się do poprawy pozycji Polski w Europie.

Wśród opinii silnie wiążących się z poparciem dla integracji znajduje się także przeświadczenie, że integracja z UE wpłynęła na poprawę samooceny Polaków i umocnienie się ich poczucia własnej wartości.

W coraz większym stopniu stosunek do integracji kształtuje się pod wpływem postrzegania cywilizacyjno-kulturowych skutków akcesji. Spośród nich największe znaczenie dla aprobaty integracji ma dostrzeganie jej korzystnego oddziaływania na stan wiedzy i poziom wykształcenia Polaków, funkcjonowanie systemu politycznego w Polsce, stan środowiska naturalnego w naszym kraju oraz stosunek Polaków do pracy.

Tabela 8

	Związek między poparciem dla członkostwa Polski w UE a oceną jego skutków w poszczególnych dziedzinach	
	Wartość współczynnika Tau Kendalla*	
	V 2005	IV 2006
Stan polskiej gospodarki	0,44	0,43
Pozycja Polski w Europie	0,28	0,37
Funkcjonowanie indywidualnych gospodarstw rolnych	0,35	0,33
Funkcjonowanie przedsiębiorstw prywatnych	0,32	0,29
Poczucie własnej wartości Polaków	0,28	0,27
Stan wiedzy i poziom wykształcenia	0,21	0,27
Funkcjonowanie systemu politycznego w Polsce	0,23	0,27
Materialne warunki życia Polaków	0,27	0,26
Stan środowiska naturalnego w Polsce	0,26	0,26
Stosunek Polaków do pracy	0,23	0,26
Funkcjonowanie przedsiębiorstw państwowych	0,26	0,25
Bezpieczeństwo międzynarodowe Polski	0,28	0,24
Życie kulturalne Polaków	0,21	0,22
Wydajność pracy	0,18	0,22
Przestrzeganie prawa w Polsce	0,20	0,19
Trwałość polskiej rodziny	0,22	0,17
Tolerancja wobec innych	0,16	0,15
Podejmowanie przez Polaków pracy za granicą	0,18	0,14
Życzliwość ludzi wobec siebie	0,13	0,14
Gospodarność i oszczędność	0,11	0,14
Patriotyzm Polaków	0,11	0,13
Swoboda obyczajów	0,04	0,11
Przestępczość	-0,12	-0,09
Bezrobocie w Polsce	-0,11	-0,09
Biurokracja w Polsce	-0,08	0,09
Religijność Polaków	0,04	0,05

* Na szarym tle zaznaczono korelacje nieistotne statystycznie. Pozostałe korelacje istotne na poziomie 0,01

Dwa lata po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej społeczna akceptacja członkostwa w tej organizacji jest najwyższa od dziesięciu lat. Umacnianie się społecznego poparcia dla obecności Polski we Wspólnocie wiąże się z coraz lepszą oceną efektów akcesji - zarówno dla kraju, jak i dla samych Polaków. Coraz bardziej zauważalny jest pozytywny wpływ integracji na stan polskiej gospodarki i funkcjonowanie przedsiębiorstw w naszym kraju. Widoczne stają się symptomy poprawy na rynku pracy, choć na razie cieszy przede wszystkim otwarcie swoich rynków przez niektóre państwa Europy Zachodniej i możliwość podejmowania tam pracy przez Polaków. Choć oceny skutków integracji dla rolnictwa nie są już tak dobre jak przed rokiem, nadal jest to dziedzina, która - w odczuciu społecznym (rzadziej w opiniach samych rolników) - wyraźnie skorzystała na przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. Coraz bardziej odczuwalna poprawa stanu gospodarki oraz zatarcie się w społecznej świadomości dolegliwości związanych ze wzrostem cen w pierwszym okresie po wejściu do Unii, powoduje, że powoli zaczyna być widoczny pozytywny wpływ integracji na materialny poziom życia Polaków. Wzrasta liczba osób obserwujących w swoim otoczeniu rozwój inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych.

W odbiorze społecznym bardzo istotnym pozytywnym efektem członkostwa jest umocnienie się pozycji Polski w Europie. Coraz więcej osób dostrzega cywilizacyjno-kulturowy wpływ integracji, w tym m.in. poprawę stanu środowiska naturalnego i podniesienie stanu wiedzy i poziomu wykształcenia Polaków.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. Stosunek do integracji wśród ogółu badanych

(%)

	Zwolennicy	Przeciwnicy	Niezdecydowani	Liczba osób
Ogółem	80	11	9	1024
Płeć				
Mężczyźni	84	11	5	490
Kobiety	76	12	13	534
Wiek				
18-24 lat	91	5	4	156
25-34	84	11	5	186
35-44	80	12	8	171
45-54	79	13	8	208
55-64	85	9	6	119
65 lat i więcej	62	16	22	184
Miejsce zamieszkania				
Wieś	75	14	11	378
Miasto do 20 tys.	80	8	12	137
20-100 tys.	83	8	9	211
101-500 tys.	82	14	4	181
501 tys. i więcej mieszk.	83	9	8	117
Wykształcenie				
Podstawowe	69	13	18	293
Zasadnicze zawodowe	80	14	6	265
Średnie	85	9	6	355
Wyższe	89	8	3	111
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	88	9	2	73
Prac.umysł.niż.szczebła	89	4	6	83
Pracownicy fiz.-umysł.	88	9	3	96
Robotnicy wykwalifikowani	83	12	5	88
Robotnicy niewykwalifik.	86	7	7	41
Rolnicy	60	27	12	54
Pracujący na własny rach.	93	4	3	28
Bierni zawodowo				
Renciści	76	9	14	84
Emeryci	69	14	17	226
Uczniowie i studenci	93	3	4	87
Bezrobotni	74	16	10	120
Gospodynie domowe i inni	79	15	7	44
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	89	7	5	130
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	89	8	3	78
sekt. pryw. poza rolnict.	87	9	4	207
prywatnym gosp. rolnym	57	32	11	54
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	79	13	7	121
301-500	81	10	9	151
501-900	76	12	12	217
901-1200	81	16	3	82
Powyżej 1200 zł	91	6	2	74
Ocena własnych war. mater.				
Złe	68	18	15	284
Średnie	81	10	9	472
Dobre	90	6	4	268
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	76	12	12	83
Raz w tygodniu	79	11	9	487
1-2 razy w miesiącu	80	12	8	194
Kilka razy w roku	79	11	10	172
W ogóle nie uczestniczy	86	9	5	88
Poglądy polityczne				
Lewica	85	11	4	145
Centrum	87	8	5	306
Prawica	83	11	6	329
Trudno powiedzieć	62	16	22	245

Tabela 2. Integracja Polski z Unią Europejską przynosi Polsce: 1 - więcej korzyści niż strat; 2 - tyle samo strat, co korzyści; 3 - więcej strat niż korzyści (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	54	18	18	10	1024
Płeć					
Mężczyźni	59	16	19	7	491
Kobiety	49	20	18	13	533
Wiek					
18-24 lat	60	23	13	4	156
25-34	59	19	17	5	186
35-44	53	20	18	9	172
45-54	57	16	19	8	207
55-64	55	17	21	7	119
65 lat i więcej	39	14	22	26	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	48	20	19	13	378
Miasto do 20 tys.	53	17	20	10	138
20-100 tys.	55	18	17	10	211
101-500 tys.	58	16	19	7	179
501 tys. i więcej mieszk.	64	15	16	6	117
Wykształcenie					
Podstawowe	40	19	21	21	293
Zasadnicze zawodowe	52	21	21	7	265
Średnie	60	17	17	6	354
Wyższe	74	12	11	3	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	68	17	12	3	73
Prac. umysł. niż. szczebla	73	11	14	3	84
Pracownicy fiz.- umysł.	57	18	22	4	96
Robotnicy wykwalifikowani	62	18	16	4	88
Robotnicy niewykwalifik.	49	18	20	14	41
Rolnicy	44	17	29	11	54
Pracujący na własny rach.	65	24	11	0	28
Bierni zawodowo					
Renciści	42	18	17	23	84
Emeryci	45	16	22	17	226
Uczniowie i studenci	64	22	10	3	87
Bezrobotni	44	21	23	11	119
Gospodynie domowe i inni	47	24	18	11	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	65	15	16	4	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	70	14	14	1	78
sekt. pryw. poza rolnict.	59	20	15	6	208
prywatnym gosp. rolnym	44	18	29	9	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	52	21	17	10	121
301-500	57	13	22	9	151
501-900	46	17	24	13	218
901-1200	57	14	24	5	82
Powyżej 1200 zł	67	10	19	4	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	45	19	21	15	283
Średnie	51	20	19	10	472
Dobre	67	14	15	4	269
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	49	14	22	15	83
Raz w tygodniu	52	18	19	12	487
1-2 razy w miesiącu	54	26	12	9	192
Kilka razy w roku	54	15	25	7	173
W ogóle nie uczestniczy	66	13	15	6	88
Poglądy polityczne					
Lewica	72	10	15	3	145
Centrum	53	25	15	6	306
Prawica	58	16	20	6	329
Trudno powiedzieć	37	16	22	25	244

Tabela 3. Integracja Polski z Unią Europejską przynosi Panu(i) osobiście: 1 - więcej korzyści niż strat; 2 - tyle samo strat, co korzyści; 3 - więcej strat niż korzyści

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	36	28	16	21	1022
Płeć					
Mężczyźni	41	27	17	15	491
Kobiety	31	28	15	26	532
Wiek					
18-24 lat	50	25	13	12	156
25-34	51	25	14	9	185
35-44	34	30	18	18	172
45-54	33	30	19	18	207
55-64	29	32	19	20	119
65 lat i więcej	17	24	13	46	183
Miejsce zamieszkania					
Wieś	32	29	18	21	378
Miasto do 20 tys.	38	31	10	21	138
20-100 tys.	36	28	13	23	211
101-500 tys.	34	26	21	18	179
501 tys.i więcej mieszk.	47	21	13	20	117
Wykształcenie					
Podstawowe	27	25	14	34	292
Zasadnicze zawodowe	32	30	20	18	265
Średnie	42	28	15	15	354
Wyższe	49	27	14	10	110
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	50	25	16	8	73
Prac.umysł.niż.szczebla	44	33	10	13	83
Pracownicy fiz.- umysł.	45	25	16	14	96
Robotnicy wykwalifikowani	48	24	19	9	88
Robotnicy niewykwalifik.	35	26	14	25	41
Rolnicy	32	26	28	13	54
Pracujący na własny rach.	42	37	16	4	28
Bierni zawodowo					
Renciści	19	33	19	29	84
Emeryci	20	29	13	38	225
Uczniowie i studenci	52	23	14	11	87
Bezrobotni	32	24	21	23	119
Gospodynie domowe i inni	40	32	9	19	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	41	31	16	11	129
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	51	12	19	17	78
sekt. pryw. poza rolnict.	46	30	14	11	208
prywatnym gosp. rolnym	30	30	30	10	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	37	26	24	13	121
301-500	43	26	17	13	151
501-900	26	32	16	26	218
901-1200	30	28	21	22	81
Powyżej 1200 zł	48	22	15	16	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	27	30	18	25	283
Średnie	31	29	18	22	471
Dobre	53	23	11	13	268
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	22	31	14	34	83
Raz w tygodniu	34	28	17	21	487
1-2 razy w miesiącu	37	28	17	18	192
Kilka razy w roku	38	28	17	17	172
W ogóle nie uczestniczy	50	21	9	20	88
Poglądy polityczne					
Lewica	44	26	13	17	145
Centrum	38	35	13	13	306
Prawica	40	23	19	17	328
Trudno powiedzieć	21	25	16	37	244

Tabela 4. Na przystąpieniu do Unii Europejskiej: 1- więcej (zyska) zyskuje Polska niż (państwa UE) dawni członkowie UE; 2 - tyle samo (zyska) zyskuje Polska, co państwa UE; 3 - więcej (zyskają) zyskują (państwa UE) dawni członkowie UE niż Polska

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	18	37	18	1023
Płeć					
Mężczyźni	31	18	39	12	491
Kobiety	24	18	35	24	532
Wiek					
18-24 lat	38	23	29	10	156
25-34	27	21	37	16	186
35-44	30	19	35	17	172
45-54	32	18	39	12	207
55-64	24	16	44	16	119
65 lat i więcej	14	11	40	35	183
Miejsce zamieszkania					
Wieś	23	17	38	22	378
Miasto do 20 tys.	30	16	39	15	138
20-100 tys.	28	15	37	20	211
101-500 tys.	32	23	33	12	179
501 tys.i więcej mieszk.	29	22	38	11	117
Wykształcenie					
Podstawowe	22	16	33	29	292
Zasadnicze zawodowe	25	18	40	17	265
Średnie	28	19	41	12	354
Wyższe	45	20	27	8	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	42	18	28	12	73
Prac.umysł.niż.szczebla	24	21	47	8	84
Pracownicy fiz.- umysł.	26	24	35	15	96
Robotnicy wykwalifikowani	37	20	31	11	88
Robotnicy niewykwalifik.	27	15	36	21	41
Rolnicy	21	16	44	18	54
Pracujący na własny rach.	22	19	48	11	28
Bierni zawodowo					
Renciści	20	13	34	33	84
Emeryci	19	13	42	26	225
Uczniowie i studenci	40	24	26	10	87
Bezrobotni	30	18	35	18	119
Gospodynie domowe i inni	29	21	37	13	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	30	20	39	11	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	33	18	42	7	78
sekt. pryw. poza rolnict.	31	21	32	15	208
prywatnym gosp. rolnym	18	16	51	14	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	28	21	35	15	121
301-500	29	16	39	16	151
501-900	21	16	44	19	218
901-1200	21	18	42	19	82
Powyżej 1200 zł	36	19	33	12	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	25	18	38	20	283
Średnie	25	17	38	20	471
Dobre	34	20	34	12	269
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	13	19	40	28	83
Raz w tygodniu	26	16	38	20	487
1-2 razy w miesiącu	26	25	35	14	192
Kilka razy w roku	30	15	42	14	173
W ogóle nie uczestniczy	44	19	24	13	88
Poglądy polityczne					
Lewica	37	17	35	12	145
Centrum	30	23	34	13	306
Prawica	30	17	41	13	329
Trudno powiedzieć	15	14	37	35	244

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie czy też nie miało wpływu na **stan polskiej gospodarki?**

(%)

	Raczej korzystnie	Raczej niekorzystnie	Nie miało wpływu	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	57	13	15	15	1024
Płeć					
Mężczyźni	63	15	13	9	491
Kobiety	51	12	16	21	533
Wiek					
18-24 lat	70	10	11	8	156
25-34	65	13	12	10	186
35-44	59	15	15	11	172
45-54	53	12	22	13	207
55-64	57	19	13	11	119
65 lat i więcej	38	13	14	35	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	48	15	19	18	378
Miasto do 20 tys.	53	12	17	18	138
20-100 tys.	63	9	12	16	211
101-500 tys.	64	15	10	11	179
501 tys.i więcej mieszk.	68	15	10	7	117
Wykształcenie					
Podstawowe	44	14	15	28	293
Zasadnicze zawodowe	54	14	18	13	265
Średnie	63	14	14	9	354
Wyższe	77	8	9	6	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	75	8	9	8	73
Prac.umysł.niż.szczebla	68	10	16	6	84
Pracownicy fiz.- umysł.	61	15	12	12	96
Robotnicy wykwalifikowani	66	9	11	14	88
Robotnicy niewykwalifik.	53	21	15	11	41
Rolnicy	41	29	24	6	54
Pracujący na własny rach.	68	2	23	6	28
Bierni zawodowo					
Renciści	46	14	12	28	84
Emeryci	44	15	16	25	226
Uczniowie i studenci	64	7	20	10	87
Bezrobotni	55	18	14	14	119
Gospodynie domowe i inni	70	6	13	11	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	70	12	10	8	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	69	12	13	5	78
sekt. pryw. poza rolnict.	63	10	15	12	208
prywatnym gosp. rolnym	36	34	27	3	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	59	17	15	9	121
301-500	55	15	20	9	151
501-900	53	12	17	18	218
901-1200	56	11	15	18	82
Powyżej 1200 zł	75	9	11	6	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	46	18	17	19	283
Średnie	56	13	15	16	472
Dobre	69	10	12	9	269
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	50	11	20	20	83
Raz w tygodniu	55	15	15	16	487
1-2 razy w miesiącu	60	10	13	17	192
Kilka razy w roku	56	15	19	10	173
W ogóle nie uczestniczy	66	13	7	14	88
Poglądy polityczne					
Lewica	68	11	15	7	145
Centrum	61	12	14	13	306
Prawica	58	14	16	11	329
Trudno powiedzieć	41	15	14	29	244

Tabela 6. Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie czy też nie miało wpływu na funkcjonowanie przedsiębiorstw prywatnych?

(%)

	Raczej korzystnie	Raczej niekorzystnie	Nie miało wpływu	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	15	17	21	1024
Płeć					
Mężczyźni	52	17	15	15	491
Kobiety	43	12	18	27	533
Wiek					
18-24 lat	51	13	24	12	156
25-34	54	15	14	16	186
35-44	47	13	18	22	172
45-54	49	16	19	16	207
55-64	53	16	9	22	119
65 lat i więcej	33	15	13	39	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	35	18	19	28	378
Miasto do 20 tys.	53	14	12	21	138
20-100 tys.	54	11	18	18	211
101-500 tys.	50	13	18	18	179
501 tys.i więcej mieszk.	64	14	10	12	117
Wykształcenie					
Podstawowe	32	16	15	37	293
Zasadnicze zawodowe	43	18	18	21	265
Średnie	56	14	18	13	354
Wyższe	70	5	14	10	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	72	7	8	14	73
Prac.umysł.niż.szczebla	66	16	13	5	84
Pracownicy fiz.- umysł.	58	11	15	15	96
Robotnicy wykwalifikowani	54	16	19	11	88
Robotnicy niewykwalifik.	40	13	12	34	41
Rolnicy	23	32	17	28	54
Pracujący na własny rach.	57	4	34	6	28
Bierni zawodowo					
Renciści	37	13	17	32	84
Emeryci	40	14	11	34	226
Uczniowie i studenci	46	7	37	10	87
Bezrobotni	44	23	15	18	119
Gospodynie domowe i inni	34	14	16	36	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	63	10	13	13	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	61	11	16	12	78
sekt. pryw. poza rolnict.	55	13	18	14	208
prywatnym gosp. rolnym	27	33	17	22	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	50	17	17	16	121
301-500	52	15	19	15	151
501-900	41	13	17	29	218
901-1200	49	9	15	27	82
Powyżej 1200 zł	55	19	12	13	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	41	18	14	27	283
Średnie	46	15	17	21	472
Dobre	56	10	19	15	269
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	35	13	13	38	83
Raz w tygodniu	45	15	17	22	487
1-2 razy w miesiącu	55	12	17	17	192
Kilka razy w roku	47	18	18	18	173
W ogóle nie uczestniczy	55	12	16	16	88
Poglądy polityczne					
Lewica	59	13	16	11	145
Centrum	51	14	19	15	306
Prawica	53	15	17	15	329
Trudno powiedzieć	28	15	13	44	244

Tabela 7. Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie czy też nie miało wpływu na funkcjonowanie indywidualnych gospodarstw rolnych w Polsce?

(%)

	Raczej korzystnie	Raczej niekorzystnie	Nie miało wpływu	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	59	16	10	15	1024
Płeć					
Mężczyźni	63	19	8	9	491
Kobiety	55	13	12	19	533
Wiek					
18-24 lat	72	12	9	7	156
25-34	60	18	11	11	186
35-44	63	15	10	12	172
45-54	62	18	9	10	207
55-64	56	15	14	14	119
65 lat i więcej	42	17	10	32	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	51	21	12	15	378
Miasto do 20 tys.	60	12	11	18	138
20-100 tys.	63	15	9	13	211
101-500 tys.	61	15	10	14	179
501 tys. i więcej mieszk.	72	9	7	13	117
Wykształcenie					
Podstawowe	48	17	11	24	293
Zasadnicze zawodowe	55	18	15	12	265
Średnie	68	15	8	10	354
Wyższe	70	12	8	10	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	67	14	8	11	73
Prac.umysł.niż.szczebla	70	16	10	4	84
Pracownicy fiz.- umysł.	65	15	8	12	96
Robotnicy wykwalifikowani	67	16	9	8	88
Robotnicy niewykwalifik.	53	20	7	20	41
Rolnicy	39	38	16	7	54
Pracujący na własny rach.	74	9	4	13	28
Bierni zawodowo					
Renciści	49	19	11	21	84
Emeryci	45	15	13	26	226
Uczniowie i studenci	70	7	15	8	87
Bezrobotni	63	18	7	11	119
Gospodynie domowe i inni	71	9	4	16	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	67	12	7	13	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	69	21	7	4	78
sekt. pryw. poza rolnict.	66	13	11	11	208
prywatnym gosp. rolnym	34	44	17	5	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	59	25	6	10	121
301-500	61	17	12	9	151
501-900	56	14	14	17	218
901-1200	60	10	8	22	82
Powyżej 1200 zł	72	14	4	11	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	52	20	10	17	283
Średnie	58	16	12	15	472
Dobre	68	12	9	11	269
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	56	10	14	19	83
Raz w tygodniu	57	18	11	14	487
1-2 razy w miesiącu	62	17	8	14	192
Kilka razy w roku	64	15	11	11	173
W ogóle nie uczestniczy	56	12	10	22	88
Poglądy polityczne					
Lewica	66	15	9	10	145
Centrum	62	18	11	9	306
Prawica	63	16	10	11	329
Trudno powiedzieć	46	14	12	28	244

Tabela 8. Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie czy też nie miało wpływu na **sytuację w Pana(i) zakładzie pracy, gospodarstwie rolnym?** (%)

	Raczej korzystnie	Raczej niekorzystnie	Nie miało wpływu	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	15	45	10	517
Płeć					
Mężczyźni	31	17	47	5	272
Kobiety	30	13	42	15	245
Wiek					
18-24 lat	42	9	46	3	53
25-34	31	16	44	8	148
35-44	22	14	53	12	134
45-54	34	20	43	3	122
55-64	39	12	37	11	30
65 lat i więcej	26	14	21	40	30
Miejsce zamieszkania					
Wieś	21	24	46	9	197
Miasto do 20 tys.	36	6	48	11	64
20-100 tys.	39	11	39	12	103
101-500 tys.	34	11	46	10	77
501 tys.i więcej mieszk.	36	12	45	6	75
Wykształcenie					
Podstawowe	26	19	33	22	83
Zasadnicze zawodowe	25	20	47	8	152
Średnie	34	14	47	5	197
Wyższe	36	8	46	10	85
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	44	8	38	10	69
Prac.umysł.niż.szczebla	31	7	57	5	83
Pracownicy fiz.- umysł.	34	11	47	9	91
Robotnicy wykwalifikowani	26	18	49	7	85
Robotnicy niewykwalifik.	22	19	51	9	37
Rolnicy	20	42	33	6	51
Pracujący na własny rach.	38	6	50	6	28
Bierni zawodowo					
Renciści	38	16	18	29	16
Emeryci	25	11	31	33	29
Uczniowie i studenci	26	13	61	0	9
Bezrobotni	17	47	23	14	13
Gospodynie domowe i inni	34	0	52	14	6
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	32	10	49	9	126
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	33	14	48	5	75
sekt. pryw. poza rolnict.	32	11	50	7	193
prywatnym gosp. rolnym	21	42	34	4	52
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	28	34	28	10	53
301-500	32	16	48	3	88
501-900	27	10	53	10	96
901-1200	48	2	42	7	40
Powyżej 1200 zł	30	2	67	2	39
Ocena własnych war. mater.					
Złe	23	28	34	16	115
Średnie	30	15	46	9	240
Dobre	37	7	51	6	163
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	35	7	36	22	25
Raz w tygodniu	29	15	44	12	260
1-2 razy w miesiącu	36	20	40	4	97
Kilka razy w roku	33	15	50	2	91
W ogóle nie uczestniczy	19	10	55	17	44
Poglądy polityczne					
Lewica	29	10	52	9	82
Centrum	34	15	44	7	172
Prawica	35	18	43	4	165
Trudno powiedzieć	19	15	42	24	99

Tabela 9. Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie czy też nie miało wpływu na **materiałne warunki życia Polaków?**

(%)

	Raczej korzystnie	Raczej niekorzystnie	Nie miało wpływu	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	23	33	14	1023
Płeć					
Mężczyźni	32	25	33	10	491
Kobiety	29	21	33	18	532
Wiek					
18-24 lat	39	21	37	4	156
25-34	32	17	39	12	185
35-44	31	19	34	16	172
45-54	31	30	29	10	207
55-64	31	28	31	9	119
65 lat i więcej	19	22	29	30	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	23	26	35	15	378
Miasto do 20 tys.	37	13	38	12	138
20-100 tys.	34	21	32	14	211
101-500 tys.	34	21	30	14	178
501 tys.i więcej mieszk.	34	27	27	13	117
Wykształcenie					
Podstawowe	24	23	32	21	293
Zasadnicze zawodowe	25	25	37	14	264
Średnie	35	22	32	11	354
Wyższe	44	19	31	6	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	40	16	33	11	73
Prac.umysł.niż.szczebla	50	17	30	3	84
Pracownicy fiz.- umysł.	28	32	33	7	95
Robotnicy wykwalifikowani	32	24	34	9	88
Robotnicy niewykwalifik.	35	22	34	9	41
Rolnicy	21	32	30	17	54
Pracujący na własny rach.	39	9	42	10	28
Bierni zawodowo					
Renciści	29	22	25	24	84
Emeryci	21	25	32	22	226
Uczniowie i studenci	39	10	47	4	87
Bezrobotni	27	28	30	15	119
Gospodynie domowe i inni	22	21	34	23	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	41	20	31	9	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	35	22	33	9	78
sekt. pryw. poza rolnict.	34	23	36	7	207
prywatnym gosp. rolnym	23	32	32	13	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	30	31	30	9	121
301-500	29	27	38	7	151
501-900	27	23	33	17	217
901-1200	31	22	32	16	82
Powyżej 1200 zł	45	17	31	7	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	24	31	29	16	283
Średnie	29	23	35	13	471
Dobre	39	15	34	13	269
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	24	17	35	24	83
Raz w tygodniu	30	25	29	16	487
1-2 razy w miesiącu	31	23	36	9	191
Kilka razy w roku	30	23	39	8	173
W ogóle nie uczestniczy	37	17	32	14	88
Poglądy polityczne					
Lewica	40	22	30	7	145
Centrum	31	22	36	11	306
Prawica	33	25	31	11	329
Trudno powiedzieć	20	22	33	25	243

Tabela 10. Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie czy też nie miało wpływu na **pozycję Polski w Europie?**

(%)

	Raczej korzystnie	Raczej niekorzystnie	Nie miało wpływu	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	60	7	18	15	1023
Płeć					
Mężczyźni	65	9	17	8	491
Kobiety	55	6	18	21	532
Wiek					
18-24 lat	72	5	17	6	156
25-34	63	11	17	9	185
35-44	64	5	17	14	172
45-54	64	8	19	10	207
55-64	56	9	18	17	119
65 lat i więcej	41	7	18	34	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	53	9	21	18	378
Miasto do 20 tys.	63	3	18	15	138
20-100 tys.	59	9	17	15	211
101-500 tys.	64	5	19	12	178
501 tys.i więcej mieszk.	75	8	7	10	117
Wykształcenie					
Podstawowe	43	10	17	30	293
Zasadnicze zawodowe	58	9	21	12	264
Średnie	70	6	17	6	354
Wyższe	78	3	12	8	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	77	4	9	11	73
Prac.umysł.niż.szczebla	75	5	13	7	84
Pracownicy fiz.- umysł.	66	9	19	5	95
Robotnicy wykwalifikowani	69	8	19	5	88
Robotnicy niewykwalifik.	67	8	16	9	41
Rolnicy	53	17	21	9	54
Pracujący na własny rach.	66	3	27	3	28
Bierni zawodowo					
Renciści	47	4	20	29	84
Emeryci	47	8	18	26	226
Uczniowie i studenci	70	3	20	7	87
Bezrobotni	55	10	17	18	119
Gospodynie domowe i inni	54	9	17	20	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	77	3	11	9	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	66	16	15	3	78
sekt. pryw. poza rolnict.	70	5	19	6	207
prywatnym gosp. rolnym	53	16	23	8	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	58	10	21	10	121
301-500	59	10	18	12	151
501-900	60	7	16	18	217
901-1200	67	1	14	17	82
Powyżej 1200 zł	70	7	16	7	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	50	10	19	21	283
Średnie	59	6	19	16	471
Dobre	73	7	14	7	269
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	49	5	24	22	83
Raz w tygodniu	63	7	15	16	487
1-2 razy w miesiącu	58	11	19	12	191
Kilka razy w roku	59	10	20	11	173
W ogóle nie uczestniczy	62	2	19	17	88
Poglądy polityczne					
Lewica	62	8	20	10	145
Centrum	69	6	18	7	306
Prawica	68	9	15	9	329
Trudno powiedzieć	37	7	20	36	243

Tabela 11. Jak Pan(i) ocenia, jaką pozycję w Unii Europejskiej ma Polska?
 Czy Polskę można zaliczyć do: 1 - państw o najsilniejszej pozycji,
 największych wpływach w UE; 2 - państw o średniej pozycji, średnich
 wpływach w UE; 3 - państw o najsłabszej pozycji, najmniejszych wpływach
 w UE

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	1	53	36	10	1025
Płeć					
Mężczyźni	2	57	37	5	491
Kobiety	1	49	35	15	534
Wiek					
18-24 lat	1	58	37	4	156
25-34	1	50	45	4	186
35-44	1	50	41	8	172
45-54	3	53	37	7	208
55-64	1	64	24	11	119
65 lat i więcej	0	47	28	25	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	1	49	38	12	378
Miasto do 20 tys.	2	52	31	14	138
20-100 tys.	0	53	36	11	211
101-500 tys.	1	55	37	6	181
501 tys. i więcej mieszk.	3	61	32	5	117
Wykształcenie					
Podstawowe	2	47	30	21	293
Zasadnicze zawodowe	1	52	39	8	265
Średnie	1	56	37	5	355
Wyższe	0	59	40	1	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	0	57	43	0	73
Prac.umysł.niż.szczebła	3	54	40	3	84
Pracownicy fiz.- umysł.	1	56	42	1	96
Robotnicy wykwalifikowani	1	61	35	3	88
Robotnicy niewykwalifik.	3	40	34	23	41
Rolnicy	0	56	37	7	54
Pracujący na własny rach.	3	58	38	0	28
Bierni zawodowo					
Renciści	2	49	30	19	84
Emeryci	0	51	28	21	226
Uczniowie i studenci	1	62	34	3	87
Bezrobotni	1	41	44	14	120
Gospodynie domowe i inni	2	51	42	5	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	1	56	39	4	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	0	58	39	2	78
sekt. pryw. poza rolnict.	2	57	36	5	208
prywatnym gosp. rolnym	0	51	43	5	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	2	54	36	8	121
301-500	2	45	42	11	151
501-900	1	52	34	12	218
901-1200	0	62	34	4	82
Powyżej 1200 zł	2	67	29	2	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	1	42	40	16	284
Średnie	1	54	35	10	472
Dobre	1	62	34	4	269
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	0	57	25	18	83
Raz w tygodniu	1	56	35	9	487
1-2 razy w miesiącu	3	48	37	11	194
Kilka razy w roku	0	49	44	8	173
W ogóle nie uczestniczy	4	50	34	13	88
Poglądy polityczne					
Lewica	2	55	40	3	145
Centrum	1	63	30	6	306
Prawica	2	52	42	5	329
Trudno powiedzieć	0	41	33	26	245

Tabela 12. Czy, Pana(i) zdaniem, w wyniku przystąpienia Polski do Unii Europejskiej **bezpieczeństwo międzynarodowe Polski** raczej zwiększyło się, raczej zmniejszyło się czy też integracja nie miała na to wpływu?
1 - Raczej zwiększyło się; 2 - Raczej zmniejszyło się; 3 - Integracja nie miała na to wpływu

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	55	6	26	13	1023
Płeć					
Mężczyźni	63	5	25	7	491
Kobiety	48	6	28	19	532
Wiek					
18-24 lat	64	5	23	9	156
25-34	62	4	28	5	185
35-44	54	7	27	12	172
45-54	57	5	28	9	207
55-64	59	6	24	11	119
65 lat i więcej	39	6	26	30	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	50	4	31	15	378
Miasto do 20 tys.	58	3	23	15	137
20-100 tys.	56	6	24	14	211
101-500 tys.	50	9	32	8	179
501 tys.i więcej mieszk.	75	7	8	10	117
Wykształcenie					
Podstawowe	42	6	26	26	293
Zasadnicze zawodowe	54	6	32	8	265
Średnie	62	6	24	8	353
Wyższe	73	2	20	5	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	77	4	17	2	73
Prac.umysł.niż.szczebla	69	4	19	8	84
Pracownicy fiz.- umysł.	54	7	34	5	95
Robotnicy wykwalifikowani	67	10	19	5	88
Robotnicy niewykwalifik.	51	0	32	17	41
Rolnicy	55	8	28	9	54
Pracujący na własny rach.	39	3	51	6	28
Bierni zawodowo					
Renciści	41	7	26	26	84
Emeryci	47	5	26	22	226
Uczniowie i studenci	62	4	24	10	87
Bezrobotni	52	5	28	15	119
Gospodynie domowe i inni	56	8	29	7	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	67	3	23	7	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	63	10	25	2	78
sekt. pryw. poza rolnict.	61	4	27	8	208
prywatnym gosp. rolnym	55	8	30	6	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	46	11	33	10	121
301-500	61	7	22	10	150
501-900	52	3	25	19	218
901-1200	52	6	30	12	82
Powyżej 1200 zł	80	4	12	5	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	48	5	29	18	283
Średnie	55	7	26	13	472
Dobre	64	4	24	8	268
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	45	5	29	21	83
Raz w tygodniu	58	6	21	15	486
1-2 razy w miesiącu	51	7	34	9	192
Kilka razy w roku	59	5	28	8	173
W ogóle nie uczestniczy	50	4	32	13	88
Poglądy polityczne					
Lewica	57	7	29	8	144
Centrum	59	5	26	10	306
Prawica	64	7	21	8	329
Trudno powiedzieć	38	3	32	27	244

Tabela 13. Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie czy też nie miało wpływu na **stan wiedzy i poziom wykształcenia**?

(%)

	Raczej korzystnie	Raczej niekorzystnie	Nie miało wpływu	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	45	6	37	12	1023
Płeć					
Mężczyźni	46	7	39	8	491
Kobiety	44	5	34	16	532
Wiek					
18-24 lat	52	3	43	3	156
25-34	47	5	39	9	185
35-44	43	4	41	12	172
45-54	49	7	36	7	207
55-64	50	8	32	10	119
65 lat i więcej	32	8	28	32	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	40	6	39	16	378
Miasto do 20 tys.	44	3	43	11	138
20-100 tys.	46	5	37	12	211
101-500 tys.	43	9	39	9	178
501 tys.i więcej mieszk.	66	7	17	10	117
Wykształcenie					
Podstawowe	35	7	33	25	293
Zasadnicze zawodowe	42	9	39	10	264
Średnie	51	5	38	6	354
Wyższe	60	0	35	5	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	59	1	32	7	73
Prac.umysł.niż.szczebla	56	4	33	8	84
Pracownicy fiz.- umysł.	52	5	37	6	95
Robotnicy wykwalifikowani	51	6	38	5	88
Robotnicy niewykwalifik.	50	12	26	12	41
Rolnicy	35	8	42	15	54
Pracujący na własny rach.	38	3	55	4	28
Bierni zawodowo					
Renciści	44	3	33	20	84
Emeryci	36	9	32	23	226
Uczniowie i studenci	45	0	53	2	87
Bezrobotni	43	8	37	12	119
Gospodynie domowe i inni	43	7	37	13	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	56	3	32	9	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	43	7	45	5	78
sekt. pryw. poza rolnict.	54	5	34	7	207
prywatnym gosp. rolnym	36	7	45	13	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	51	5	36	7	121
301-500	48	7	37	8	151
501-900	45	7	33	14	217
901-1200	56	3	26	15	82
Powyżej 1200 zł	53	6	36	6	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	40	9	33	18	283
Średnie	47	5	37	11	471
Dobre	47	4	40	9	269
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	40	9	35	17	83
Raz w tygodniu	43	5	36	15	487
1-2 razy w miesiącu	47	5	39	10	191
Kilka razy w roku	48	8	39	6	173
W ogóle nie uczestniczy	50	4	31	14	88
Poglądy polityczne					
Lewica	53	5	38	4	145
Centrum	51	4	39	6	306
Prawica	48	7	35	9	329
Trudno powiedzieć	30	6	34	30	243

Tabela 14. Czy, Pana(i) zdaniem, w wyniku przystąpienia Polski do Unii Europejskiej **poczucie własnej wartości Polaków** raczej zwiększyło się, raczej zmniejszyło się czy też integracja nie miała na to wpływu?
1 - Raczej zwiększyło się; 2 - Raczej zmniejszyło się; 3 - Integracja nie miała na to wpływu

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	38	8	42	12	1023
Płeć					
Mężczyźni	38	9	44	9	491
Kobiety	37	7	40	16	532
Wiek					
18-24 lat	44	5	45	6	156
25-34	37	9	45	9	185
35-44	47	7	36	11	172
45-54	37	10	44	9	207
55-64	42	7	38	13	119
65 lat i więcej	22	7	44	26	184
Miejsce zamieszkania					
Wieś	32	6	46	16	378
Miasto do 20 tys.	44	4	40	11	137
20-100 tys.	34	7	42	16	211
101-500 tys.	34	9	49	8	179
501 tys.i więcej mieszk.	59	15	22	3	117
Wykształcenie					
Podstawowe	23	7	48	23	293
Zasadnicze zawodowe	36	8	44	12	265
Średnie	46	9	39	6	353
Wyższe	54	5	32	9	111
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	63	4	25	8	73
Prac.umysł.niż.szczebla	55	7	31	6	84
Pracownicy fiz.- umysł.	35	11	48	6	95
Robotnicy wykwalifikowani	40	9	43	8	88
Robotnicy niewykwalifik.	41	0	46	12	41
Rolnicy	34	11	47	8	54
Pracujący na własny rach.	34	0	59	6	28
Bierni zawodowo					
Renciści	27	7	43	23	84
Emeryci	28	8	42	22	226
Uczniowie i studenci	45	5	48	2	87
Bezrobotni	30	12	44	13	119
Gospodynie domowe i inni	45	7	38	10	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	49	7	37	6	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	48	7	40	5	78
sekt. pryw. poza rolnict.	43	6	41	10	208
prywatnym gosp. rolnym	32	12	50	6	54
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	33	14	45	8	121
301-500	39	6	44	11	150
501-900	37	8	37	18	218
901-1200	39	6	39	16	82
Powyżej 1200 zł	59	11	30	0	74
Ocena własnych war. mater.					
Złe	31	10	44	16	283
Średnie	35	7	46	12	472
Dobre	50	6	34	10	268
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	40	5	42	13	83
Raz w tygodniu	40	8	37	16	486
1-2 razy w miesiącu	31	10	49	10	192
Kilka razy w roku	39	6	49	6	173
W ogóle nie uczestniczy	34	8	43	15	88
Poglądy polityczne					
Lewica	36	12	45	7	144
Centrum	44	3	42	11	306
Prawica	42	10	40	8	329
Trudno powiedzieć	25	7	45	23	244